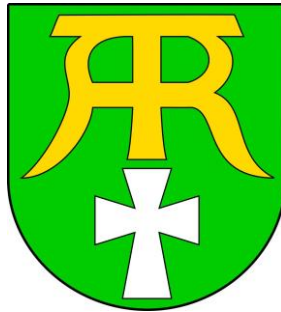

*Załącznik do uchwały Nr
Rady Gminy Marcinowice
z dnia*

**Program
Wspierania Rodziny w Gminie Marcinowice
na lata 2026-2028**

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	3
1. PODSTAWOWE POJĘCIA I REGULACJE PRAWNE.....	4
1.1. REGULACJE PRAWNE DOTYCZĄCE RODZINY I DZIECKA W USTAWODAWSTWIE KRAJOWYM.....	4
1.2. REGULACJE PRAWNE DOTYCZĄCE RODZINY I DZIECKA W USTAWODAWSTWIE MIĘDZYNARODOWYM.....	5
1.3. PRAWA I OCHRONA DZIECI JAKO PRIORYTET UE	5
1.4. UWARUNKOWANIA PRAWNE REALIZACJI PROGRAMU	8
2. DIAGNOZA SYTUACJI RODZINY I DZIECKA W GMINIE MARCINOWICE	9
2.1. ADRESACI PROGRAMU.....	10
2.2. CHARAKTERYSTYKA GMINY	10
2.2.1. DANE OGÓLNE.....	10
2.2.2. DEMOGRAFIA	13
2.2.3. INFRASTRUKTURA MIESZKANIOWA.....	14
2.2.4. SYTUACJA NA RYNKU PRACY	15
2.3. ZASOBY WSPIERAJĄCE RODZINĘ I DZIECKO	16
2.3.1. JEDNOSTKI WSPARCIA Z TERENU GMINY	16
2.3.1.1. POMOC SPOŁECZNA RODZINIE I DZIECKU	16
2.3.1.2. DZIECI W PIECZY ZASTĘPCZEJ, POMOC RODZINOM ZAGROŻONYM KRYZYSEM, ASYSTENTURA RODZINY	22
2.3.1.3. ŚWIADCZENIE „ZA ŻYCIEM”, ŚWIADCZENIA RODZINNE I ALIMENTACYJNE	24
2.3.1.4. KARTA DUŻEJ RODZINY	25
2.3.1.5. GMINNA KOMISJA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH	26
2.3.1.6. POMOC RODZINOM DOTKNIĘTYM PROBLEMAMI UZALEŻNIEŃ I PRZEMOCY DOMOWEJ.....	28
2.3.1.7. EDUKACJA, KULTURA, SPORT I REKREACJA, SEKTOR POZARZĄDOWY, KOŚCIOŁY	31
2.3.2. JEDNOSTKI WSPARCIA SPOZA STRUKTUR GMINY	35
2.3.2.1. PIECZA ZASTĘPCZA, POMOC PSYCHOLOGICZNO-PEDAGOGICZNA, WSPARCIE OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI	35
2.3.2.2. PRZESTĘPCZOŚĆ ORAZ DZIAŁANIA PODEJMOWANE NA RZECZ ZAPEWNIENIA BEZPIECZEŃSTWA W GMINIE, NADZÓR KURATORSKI.....	36
2.4. BADANIA ANKIETOWE.....	40
2.4.1. BADANIA ANKIETOWE PRZEPROWADZONE WŚRÓD MIESZKAŃCÓW	40
2.4.2. BADANIA ANKIETOWE W PLACÓWKACH OŚWIATOWYCH.....	43
2.5. ANALIZA SWOT	46
2.6. OCENA WDROŻENIA POPRZEDNIO REALIZOWANEGO PROGRAMU.....	50
3. PROJEKTOWANE DZIAŁANIA PROGRAMOWE.....	51
3.1. CEL GŁÓWNY PROGRAMU	52
3.2. CELE OPERACYJNE, DZIAŁANIA	53
4. REALIZACJA PROGRAMU	65
4.1. KOORDYNATOR, PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE I PARTNERZY	65
4.2. FINANSOWANIE	65
4.3. MONITORING, EWALUACJA, SPRAWOZDAWCZOŚĆ.....	65
SPIS TABEL I WYKRESÓW.....	67

WPROWADZENIE

Prawidłowemu funkcjonowaniu rodziny zagraża szereg czynników, wśród których istotną rolę odgrywają zjawiska patologiczne. Ich oddziaływanie czyni daną rodzinę dysfunkcyjną, czyli taką, która nie potrafi sprostać swoim obowiązkom oraz rozwiązywać problemów i sytuacji kryzysowych. W rodzinie dysfunkcyjnej relacje pomiędzy jej członkami są zaburzone i mają wpływ na ich zdrowie psychiczne i fizyczne. Brak w niej odpowiednich warunków do prawidłowego rozwoju dzieci.

Świadczenie komplementarnego wsparcia rodzinom jest możliwe tylko poprzez stworzenie lokalnego systemu wspierania rodziny. W pierwszej kolejności system ten powinien być nastawiony na pomoc w rozwiązywaniu życiowych problemów rodziny, zanim nastąpi rozkład więzi rodzinnych oraz zaistnieją okoliczności zmuszające do rozłączenia rodziny. Należy przy tym pamiętać, iż efektywna praca z rodziną musi być stała, intensywna i dotyczyć jej ważnych problemów, a prowadzone działania powinny być oparte na przekonaniu, że naturalnym i koniecznym środowiskiem wychowania dziecka jest rodzina.

Podstawowym aktem prawnym regulującym kwestie wspierania rodziny jest ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Art. 3 ustawy wskazuje organy odpowiedzialne za jej realizację:

1. Obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz organizacji pieczy zastępczej, w zakresie ustalonym ustawą, spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz na organach administracji rządowej.

2. Obowiązek, o którym mowa w ust. 1, jednostki samorządu terytorialnego oraz organy administracji rządowej realizują w szczególności we współpracy ze środowiskiem lokalnym, sądami i ich organami pomocniczymi, Policją, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz organizacjami społecznymi.

3. Zadania z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej są realizowane zgodnie z zasadą pomocniczości, zwłaszcza gdy przepisy ustawy przewidują możliwość zlecenia realizacji tych zadań przez organy jednostek samorządu terytorialnego.

Niniejszy Program Wspierania Rodziny w Gminie Marcinowice został opracowany w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Marcinowicach. Jest on zgodny z art. 176 pkt. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, który w ramach zadań własnych gminy przewiduje „opracowanie i realizację 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny”. Program został opracowany na lata 2026-2028, a w ramach diagnozy analizie poddano dane z lat 2022-2024.

1. PODSTAWOWE POJĘCIA I REGULACJE PRAWNE

1.1. REGULACJE PRAWNE DOTYCZĄCE RODZINY I DZIECKA W USTAWODAWSTWIE KRAJOWYM

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej w art. 18 stanowi, że małżeństwo, macierzyństwo i rodzicielstwo znajdują się pod ochroną i opieką Rzeczypospolitej Polskiej.

Kodeks karny (ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny – Dz. U. z 2025 r. poz. 383) rozróżnia nieletniego (przed ukończeniem 17 lat) i młodocianego (który popełnia czyn zabroniony przed ukończeniem 21 lat, ale ukończył 24 lata, zanim zapadło orzeczenie w pierwszej instancji). Kodeks cywilny (ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny – Dz. U. z 2024 r. poz. 1061 z późn. zm.) wyróżnia małoletniego (osobę przed ukończeniem 18. roku życia), natomiast kodeks pracy (ustawa z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy – Dz. U. z 2025 r. poz. 277), tak jak kodeks karny – młodocianego (z tym że w przypadku prawa pracy jest to osoba pomiędzy 16. a 18. rokiem życia). Kodeks karny zakłada ściganie z urzędu przestępstw przeciwko rodzinie, do których zalicza: bigamię, znęcanie się nad członkami rodziny, rozpijanie małoletniego, uchylanie się od obowiązku alimentacyjnego, porzucenie i uprowadzenie dziecka.

Dzieci do 13. roku życia nie mają zdolności do czynności prawnych, a w ich imieniu działają rodzice lub opiekunowie prawni. Ograniczoną zdolność do czynności prawnych Kodeks cywilny przyznaje dzieciom, które ukończyły 13 lat. Pełną zdolność do czynności prawnych uzyskuje się wraz z ukończeniem 18. roku życia (jedyne odstępstwo stanowi wcześniejsze zawarcie związku małżeńskiego). Dziecko pozostaje aż do uzyskania pełnoletności, tj. ukończenia 18 lat, pod władzą rodzicielską.

Kodeks rodzinny i opiekuńczy (ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy – Dz. U. z 2023 r. poz. 2809 z późn. zm.) normuje problematykę zawierania i ustawiania małżeństw, stosunków majątkowych między małżonkami, obowiązków alimentacyjnych, pochodzenia dziecka, stosunków między rodzicami i dziećmi, instytucji przysposobienia, opieki i kurateli.

Kodeks postępowania cywilnego (ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego – Dz. U. z 2024 r. poz. 1568 z późn. zm.) chroni rodzinę w postępowaniu egzekucyjnym. Kodeks pracy służy głównie ochronie macierzyństwa i zdrowia kobiet.

1.2. REGULACJE PRAWNE DOTYCZĄCE RODZINY I DZIECKA W USTAWODAWSTWIE MIĘDZYNARODOWYM

Powszechna Deklaracja Praw Człowieka (uchwalona przez ONZ 10 grudnia 1948 r.) określa w art. 16 rodzinę jako naturalną i podstawową komórkę społeczeństwa i przyznaje jej prawo do ochrony ze strony społeczeństwa i państwa. Europejska Karta Społeczna z 1961 r. (zapis w pkt. 16 pierwszej części) stwierdza, iż rodzina, jako podstawowa komórka społeczeństwa, ma prawo do odpowiedniej ochrony społecznej, prawnej i ekonomicznej dla zapewnienia jej pełnego rozwoju.

Konwencja w sprawie likwidacji wszelkich form dyskryminacji kobiet, uchwalona rezolucją nr 34/180 Zgromadzenia Ogólnego ONZ z dnia 18 grudnia 1979 r. podkreśla m.in. wpływ kobiet na wzrost dobrobytu społeczeństwa i rodziny. Konwencja o Prawach Dziecka, przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne ONZ 20 listopada 1989 r., ustanawia status dziecka oparty na założeniach, że jest ono samodzielnym podmiotem, wymagającym – ze względu na swoją niedojrzałość psychiczną i fizyczną – szczególnej opieki i ochrony prawnej, posiadającym jako istota ludzka prawo do poszanowania tożsamości, godności i prywatności, a rodzina jest najlepszym środowiskiem wychowania i wymaga ze strony państwa wsparcia.

Europejska Konwencja o Przysposobieniu Dzieci (sporządzona w Strasburgu dnia 24 kwietnia 1967 r. (Dz. U. 1999 nr 99 poz. 1157) ma zastosowanie do dzieci, które w momencie przysposobienia nie ukończyły 18 lat, nie zawarły związku małżeńskiego oraz nie są uznawane przez prawo za pełnoletnie. Europejska Konwencja o Statusie Prawnym Dziecka Pozamałżeńskiego (sporządzona w Strasburgu dnia 15 października 1975 r. (Dz. U. 1999 nr 79 poz. 888), zrównuje w prawach dzieci małżeńskie i pozamałżeńskie.

Uchwalona przez Stolicę Apostolską Karta Praw Rodziny w 1980 r. podkreśla m.in. prawo do istnienia i budowy rodziny, prawo do przekazania życia i wychowania dzieci wedle własnych tradycji i wartości, prawo do mieszkania pozwalającego na godziwe życie rodzinne oraz prawo do zabezpieczenia fizycznego, społecznego, politycznego i ekonomicznego.

1.3. PRAWA I OCHRONA DZIECI JAKO PRIORYTET UE

Ochrona i wspieranie praw dziecka jest jednym z priorytetów Unii Europejskiej i Parlamentu Europejskiego, zapisanym w art. 3 Traktatu o Unii Europejskiej oraz w Karcie praw podstawowych UE. Parlament ściśle współpracuje z Komisją Europejską, agencjami UE, Radą Europy i organami krajowymi, aby chronić prawa dzieci poprzez ustawodawstwo. Parlament powołał swojego koordynatora ds. praw dziecka, który służy jako centralny punkt kontaktowy, monitoruje i dba o uwzględnienie ich praw w polityce i prawodawstwie UE.

W Strategii Rady Europy na rzecz praw dziecka na lata 2022-2027 UE postawiła sobie za cel zwalczanie ubóstwa, wykluczenia społecznego, dyskryminacji i wszelkich form zastraszania. UE zgodziła się na europejską gwarancję dla dzieci, której celem jest zapewnienie wszystkim dzieciom w UE, w tym dzieciom zagrożonym ubóstwem, dostępu do opieki zdrowotnej i edukacji. Każdy kraj UE powołał koordynatora ds. gwarancji dla dzieci, który jest odpowiedzialny za przedstawienie krajowych planów działania do 2030 roku.

Eliminacja pracy przymusowej dzieci

W ramach walki z pracą przymusową na całym świecie UE pracuje nad wyeliminowaniem pracy dzieci. W październiku 2023 r. eurodeputowani przyjęli stanowisko w sprawie zakazu wprowadzania na rynek UE produktów wytworzonych przy użyciu pracy przymusowej. Opracowywane przepisy umożliwią zbadanie czy firmy wykorzystują pracę przymusową, w tym pracę dzieci. Jeśli zostanie to udowodnione, ich produkty zostaną zatrzymane na granicach UE, a te, które już trafiły na rynek UE, zostaną wycofane.

Bezpieczniejszy internet

Dzieci coraz częściej korzystają z internetu i telefonów komórkowych. To zapewnia nowe możliwości do nauki i kontaktów społecznych, jednak naraża je również na cyberprzemoc, treści nieodpowiednie do wieku i dezinformację. W maju 2022 r. Komisja Europejska przedstawiła zaktualizowaną strategię na rzecz bezpieczniejszego i lepszego internetu dla dzieci i młodych ludzi.

Ochrona dzieci przed wykorzystywaniem seksualnym w internecie

W listopadzie 2023 r. posłowie i posłanki z parlamentarnej Komisji Wolności Obywatelskich, Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych przyjęli swoje stanowisko w sprawie nowych przepisów dla zapobiegania wykorzystywaniu seksualnemu dzieci w internecie i powstrzymywania go, przy jednoczesnej ochronie prywatności. W UE obowiązuje obecnie odstępstwo od przepisów unijnych. Platformy internetowe mogą wykrywać i zgłaszać materiały przedstawiające seksualne wykorzystywanie dzieci, ale zakłada się w tym względzie dobrowolność. Przyjęte odstępstwo ma obowiązywać do 3 kwietnia 2026 roku.

Nowe przepisy nakładałyby na dostawców usług hostingu i usług przesyłania wiadomości obowiązek oceny ryzyka niewłaściwego wykorzystania ich usług. Musieliby również podejmować proporcjonalne i skuteczne kroki dla ograniczenia tego ryzyka, jednocześnie całkowicie unikając masowej inwigilacji.

Zwalczanie handlu ludźmi

Dzieci bardziej niż dorośli są narażone na ryzyko stania się ofiarą handlu ludźmi, zwłaszcza z powodu ubóstwa, przemocy czy dyskryminacji. Komisja Europejska zaproponowała wzmocnienie istniejących unijnych przepisów dot. zwalczania handlu ludźmi.

Parlament przyjął swoje stanowisko negocjacyjne w październiku 2023 r., w którym zaproponował więcej środków dla ochrony ofiar. Stanowisko to podstawa do negocjacji z krajami UE w sprawie ostatecznego kształtu przepisów.

Wojna w Ukrainie uwydatniła potrzebę dalszych działań dla ochrony dzieci w strefach objętych działaniami wojennymi. W kwietniu 2022 r. Parlament zaapelował o zwiększenie ochrony dzieci uciekających przed wojną w Ukrainie. Posłowie i posłanki do Parlamentu Europejskiego stwierdzili, że identyfikacja i rejestracja mają kluczowe znaczenie dla ochrony dzieci przed handlarzami ludźmi, nielegalną adopcją i innymi rodzajami wykorzystywania.

Bezpieczne zabawki

Prawa dzieci jako konsumentów są chronione poprzez unijną politykę zdrowotną i konsumencką. Np. zabawki muszą spełniać kryteria bezpieczeństwa, zanim trafią na rynek UE. Parlament wzywał do aktualizacji dyrektywy dot. bezpieczeństwa zabawek, argumentując, że nie odzwierciedla najnowszych odkryć naukowych na temat potencjalnie szkodliwych substancji chemicznych.

W lipcu 2023 r. Komisja Europejska opublikowała projekt dot. aktualizacji tych przepisów. Propozycja uwzględnia rozwój technologiczny i nieznane wcześniej kwestie bezpieczeństwa. Ustanawia bardziej rygorystyczne wymagania dot. substancji chemicznych, które mogą powodować nowotwory, mutacje genetyczne lub uszkadzać funkcje rozrodcze. Metale ciężkie i wywołujące alergię substancje zapachowe zostałyby zakazane.

Gry wideo

W styczniu 2023 r. posłowie i posłanki do Parlamentu Europejskiego przyjęli raport wzywający do zharmonizowanych przepisów UE dla lepszej ochrony graczy, w tym dzieci, w sektorze gier wideo online. Parlament wezwał do wprowadzenia mocniejszych narzędzi dla kontroli rodzicielskiej i przepisów dotyczących zachęt do dokonywania zakupów w grze oraz tzw. gold-farming, czyli praktyki sprzedaży przedmiotów uzyskanych w grze za prawdziwe pieniądze. Posłowie i posłanki do Parlamentu Europejskiego ostrzegają przed projektowaniem gier w sposób, który mógłby prowadzić do uzależnienia, izolacji i cyberprzemocy.

Zdrowe nawyki żywieniowe w szkole

UE wspiera program dążący do zapewnienia świeżych owoców, warzyw i mleka milionom dzieci w szkołach, od żłobków po szkoły średnie, w całej UE. Program obowiązuje od 2017 r. W maju 2023 r. Parlament wezwał do zwiększenia środków na program, zmniejszenia biurokracji oraz zapewnienia dłuższych umów dla szkół. Posłowie zasugerowali także, aby kraje UE przeznaczyły część środków na edukację żywieniową.

1.4. UWARUNKOWANIA PRAWNE REALIZACJI PROGRAMU

Program Wspierania Rodziny w Gminie Marcinowice będzie realizowany m.in. w oparciu o następujące akty prawne:

- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2025 r. poz. 49);
- ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2025 r. poz. 1214 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2024 r. poz. 323 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2025 r. poz. 438 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2024 r. poz. 1673);
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2023 r. poz. 2151);
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2023 r. poz. 1939);
- ustawa z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz. U. z 2024 r. poz. 338 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów (Dz. U. z 2024 r. poz. 246);
- ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (Dz. U. z 2024 r. poz. 1512);
- ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz. U. z 2024 r. poz. 1576);
- ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz. U. z 2024 r. poz. 1829);
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2024 r. poz. 1491 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (Dz. U. z 2023 r. poz. 1335);
- ustawa z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa (Dz. U. z 2025 r. poz. 337 z późn. zm.);
- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Marcinowice na lata 2023-2030.

2. DIAGNOZA SYTUACJI RODZINY I DZIECKA W GMINIE MARCINOWICE

Diagnoza sytuacji rodziny i dziecka w gminie Marcinowice została oparta na badaniu źródeł zastanych (danych pozyskanych z instytucji i organizacji działających w gminie bądź obejmujących zasięgiem działania jej mieszkańców) oraz analizie ankiet skierowanych do przedstawicieli środowiska lokalnego i pedagogów funkcjonujących w gminie placówek oświatowych.

Diagnoza uwzględnia również analizę SWOT, która została przeprowadzona w obszarach: „Rodzina, dzieci i młodzież, przemoc domowa”; „Zdrowie, uzależnienia, bezpieczeństwo publiczne” oraz „Kapitał społeczny i ludzki”.

Do analizy przedłożono 19 anonimowo wypełnionych ankiet skierowanych do mieszkańców oraz 2 ankiety wypełnione przez pedagogów i dyrektorów z placówek systemu oświaty.

Wśród ankietowanych było 68% kobiet i 32% mężczyzn. Dominujące grupy respondentów stanowiły osoby w przedziale wiekowym 26-35 lat (26%) oraz 36-45 i 56-65 lat (po 21%). Mniejszy odsetek spośród badanych stanowiły osoby w wieku 46-55 lat i osoby powyżej 65 lat (po 11%) oraz osoby poniżej 20. roku życia (5%) i taki sam odsetek (5%) ankietowanych nie określił grupy wiekowej. W badaniu nie wzięły udziału osoby w wieku 20-25 lat.

Jeśli chodzi o poziom wykształcenia uczestników badania, to 42% spośród nich zadeklarowało posiadanie wykształcenia zasadniczego zawodowego. Kolejne grupy stanowiły osoby legitymujące się wykształceniem średnim (21%), podstawowym i wyższym (po 16%) oraz gimnazjalnym (5%).

Biorąc pod uwagę czas zamieszkiwania w gminie, to 53% respondentów badania ankietowego mieszka na terenie gminy Marcinowice od urodzenia, zaś 42% uczestników badania zamieszkuje w gminie od 10 do 69 lat, zaś 5% ankietowanych nie określiło czasu przebywania na terenie gminy. Można zatem domniemywać, iż ankietowani mają ugruntowane i przemyślane opinie na temat niekorzystnych zjawisk widocznych w gminie oraz problemów, jakie dotyczą jej mieszkańców. Profil respondentów ankiety prezentuje poniższa tabela.

Tabela 1. Profil respondentów ankiety „Problemy rodzin i dzieci w opinii mieszkańców”

liczba ankietowanych	pleć	grupa wiekowa	czas zamieszkiwania w gminie	wykształcenie
19	kobiety (68%)	poniżej 20 lat (5%)	od urodzenia (53%)	podstawowe (16%)
		26-35 lat (26%)		gimnazjalne (5%)

		36-45 lat (21%)		zasadnicze zawodowe (42%)
		46-55 lat (11%)		
	mężczyźni (32%)	56-65 lat (21%)	od 10 do 69 lat (42%)	średnie (21%)
		powyżej 65 lat (11%)		
		brak deklaracji (5%)	brak deklaracji (5%)	wyższe (16%)

2.1. ADRESACI PROGRAMU

Adresatami Programu Wspierania Rodziny w Gminie Marcinowice na lata 2026-2028 są rodziny zamieszkujące teren gminy Marcinowice, w szczególności rodziny zagrożone wykluczeniem społecznym oraz rodziny wymagające wsparcia ze strony profesjonalnych służb społecznych.

Program kierowany jest głównie do: rodzin niepełnych, rodzin wielodzietnych, rodzin z dzieckiem z niepełnosprawnością, małoletnich matek, rodzin wychowujących dzieci do lat 5, rodzin zmagających się z trudnościami wychowywania dzieci w wieku dojrzewania, rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz rodzin przeżywających trudności związane ze stanem zdrowia dziecka.

2.2. CHARAKTERYSTYKA GMINY

2.2.1. DANE OGÓLNE

Gmina wiejska Marcinowice położona jest w południowej części województwa dolnośląskiego, w obrębie wschodniej części powiatu świdnickiego. Zajmuje obszar 95,91 km², co stanowi 12,94% powierzchni powiatu, i jest jedną z ośmiu powiatowych jednostek terytorialnych. Obszar gminy graniczy z gminami Świdnica i Żarów (z powiatu świdnickiego), Mietków i Sobótka (z powiatu wrocławskiego), Łagiewniki i Dzierżonów (z powiatu dzierzoniowskiego).

W ramach struktury administracyjnej terytorium gminy obejmuje swoim obszarem 19 sołectw: Biała, Chwałków, Gola Świdnicka, Gruszów, Klecin, Krasków, Kątki, Marcinowice, Mysłaków, Stefanowice, Sady, Strzelce, Szczepanów, Śmiałowice, Tworzyjanów, Tąpadła, Wirki, Wiry i Zebrzydów. Centrum życia publicznego i kulturalnego gminy stanowi miejscowość Marcinowice. Znajduje się w niej siedziba władz samorządowych i innych instytucji administracyjnych.

Odległość gminy od Świdnicy (siedziby władz powiatu) wynosi zaledwie 10 km, od Wrocławia (siedziby władz administracji państwowej i samorządowej województwa dolnośląskiego) ok. 50 km, a od Wałbrzycha ok. 30 km.

Przez teren gminy przebiega ważny szlak komunikacyjny – droga krajowa nr 35 (Wrocław – Wałbrzych – Mieroszów – granica państwa), umożliwiająca korzystne połączenie z Wrocławiem oraz wrocławskim portem lotniczym. Długość dróg publicznych w gminie wynosi ogółem 104,53 km (w tym 18,21 km dróg gminnych). Zadania związane z organizacją zbiorowego transportu publicznego w gminie realizuje Miejskie Przedsiębiorstwo Komunikacyjne w Świdnicy na podstawie zawartego porozumienia międzygminnego z Miastem Świdnica i Gminą Świdnica. Ponadto usługi w zakresie przewozu osób realizują prywatni przewoźnicy. Gmina Marcinowice posiada dostęp do pasażerskiej infrastruktury kolejowej. Przez jej obszar przebiega linia kolejowa nr 285 obsługiwana przez Koleje Dolnośląskie. Czynne przystanki kolejowe znajdują się w miejscowościach Marcinowice i Szczepanów.

Gmina ma charakter rolniczy, w strukturze gruntów użytki rolne zajmują ponad 80% powierzchni gminy, zaś lasy stanowią ok. 10% jej terenu. Liczba indywidualnych gospodarstw rolnych wynosi 319, a średnia powierzchnia gospodarstwa rolnego 11,59 ha. Jakość gleb występujących na jej obszarze jest wysoka, przeważają grunty urodzajne należące do klas IIIa i IIIb kompleksów pszennych. Gmina Marcinowice znana jest również z sadów znajdujących się u podnóża Góry Ślęży oraz rozwijającego się warzywnictwa. Ponadto na jej terenie występują bogate złoża kopalin, głównie granitu, kwarcu, kaolinu oraz żwiru i pisaku.

Dogodne położenie geograficzne i komunikacyjne gminy, złoża granitu, kruszyw naturalnych i surowców ilastych oraz malownicze położenie u podnóża Ślęży, a także walory krajobrazowe stanowią o jej wysokim potencjale rozwojowym, szczególnie w obszarze turystyki i agroturystyki.

W 2024 roku w ewidencji gminnej zarejestrowanych było 50 podmiotów gospodarczych, w tym 39 podmiotów prowadziło działalność gospodarczą opartą na tzw. wpisie do ewidencji działalności gospodarczej. Wśród nich były 22 przedsiębiorstwa prowadzone przez osoby fizyczne.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego w 2024 r. na terenie gminy były zarejestrowane 763 podmioty gospodarcze. Większość z nich działała w sektorze prywatnym (738 podmiotów), głównie były to osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą (554 podmioty). Spośród funkcjonujących w gminie podmiotów gospodarczych najczęściej działało w takich branżach jak: handel hurtowy i detaliczny oraz naprawa pojazdów samochodowych, budownictwo oraz przetwórstwo przemysłowe.

Poziom rozwoju infrastruktury technicznej w gminie Marcinowice jest zróżnicowany. Bardzo dobrze rozwinięta jest sieć wodociągowa o długości 133,6 km, która według danych GUS-u za 2023 r. zaopatrywała w wodę wszystkich mieszkańców. Dostęp do sieci

kanalizacyjnej o długości 52,3 km posiada ponad 42% ludności. Obszar gminy nie jest zgazyfikowany. Wywozem i składowaniem odpadów gminnych zajmuje się Zakład Oczyszczania Miasta w Świdnicy. W miejscowości Marcinowice znajduje się stacjonarny Punkt Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych (PSZOK). W 2024 r. w gminie Marcinowice realizowano wiele inwestycji, były to m.in.: budowa świetlicy w Szczepanowie, remont świetlicy w Wirkach, budowa szatni w Marcinowicach i Wirach, modernizacja dróg, termomodernizacja budynków, remont nowej siedziby GOPS-u, rozwój przestrzeni publicznych, unowocześnienie obiektów użyteczności publicznej, budowa nowego przystanku kolejowego.

Sieć placówek opieki nad dziećmi do lat 3, wychowania przedszkolnego i oświatowych w gminie to: 1 placówka opieki nad dziećmi do lat 3 (publiczny klub dziecięcy), 6 placówek wychowania przedszkolnego (1 publiczne przedszkole i 5 oddziałów przedszkolnych w szkołach) oraz 2 publiczne szkoły podstawowe.

W ramach wsparcia rodzin w procesie wychowawczym, szczególnie w zakresie poprawy funkcjonowania psychospołecznego dzieci zaniedbanych wychowawczo, pochodzących z grup ryzyka oraz mających problemy z nauką i zachowaniem, działają w gminie 2 świetlice realizujące program opiekuńczo-wychowawczy.

Działalność kulturalną w gminie prowadzi Centrum Kulturalno-Biblioteczne w Marcinowicach. Placówka realizuje zadania w zakresie upowszechniania kultury, promocji amatorskiego ruchu artystycznego oraz organizowania imprez gminnych, a także przyczynia się do poszerzenia zainteresowań mieszkańców kulturą, sztuką i tradycjami oraz aktywnym stylem życia, rekreacją i turystyką. W ramach działalności CKB mieszkańcy mają możliwość uczestniczenia i rozwijania swoich zainteresowań w prowadzonych w nim zajęciach, warsztatach i sekcjach artystycznych skierowanych zarówno do dzieci, jak i osób dorosłych. Na terenie gminy funkcjonuje także 17 świetlic wiejskich w miejscowościach: Biała, Chwałków, Gola Świdnicka, Gruszów, Kątki, Klecin, Marcinowice, Mysłaków, Sady, Strzelce, Szczepanów, Śmiałowice, Tąpadła, Tworzyjanów, Wirki, Wiry i Zebrzydów oraz 13 Kół Gospodyń Wiejskich.

Aktywizacją środowiska seniorów zajmują się: Klub Seniora „Młodzi Duchem” w Szczepanowie oraz Sołectwa i Koła Gospodyń Wiejskich.

Rozwój kultury fizycznej, amatorskiego ruchu sportowego i działalności rekreacyjnej możliwy jest dzięki nowym lub zmodernizowanym gminnym obiektom sportowo-rekreacyjnym, wśród których są m.in.: pełnowymiarowa hala widowiskowo-sportowa oraz wielofunkcyjne boisko sportowe w Marcinowicach, Centrum Sportu i Rekreacji w Wirkach, kompleksy sportowe Orlik w Szczepanowie i Wirkach, boiska i sale gimnastyczne przy

placówkach oświatowych oraz boiska do piłki nożnej zlokalizowane w pozostałych miejscowościach gminy, a także place zabaw i siłownie zewnętrzne. Propagowaniem kultury fizycznej w gminie zajmują się również 2 działające na jej terenie kluby sportowe (w tym 1 uczniowski): Gminny Ludowy Klub Sportowy Marcinowice i Uczniowski Klub Sportowy Radunia Tapadła.

Zadania w zakresie podstawowej ochrony zdrowia w gminie realizują 3 niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej (Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Aga Med” w Wirach i Strzelcach oraz Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Praktyka Lekarza Rodzinnego w Marcinowicach). Świadczenia wyższego rzędu (szpital, diagnostyka specjalistyczna, zabiegi) odbywają się w Świdnicy. Ponadto specjalistyczną opiekę lekarską mieszkańcy gminy Marcinowice mogą uzyskać w Wałbrzychu i we Wrocławiu. Zapotrzebowanie mieszkańców gminy na środki farmaceutyczne zapewnia 1 apteka i 1 punkt apteczny.

Pomoc społeczną świadczy mieszkańcom Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Marcinowicach. Nad bezpieczeństwem publicznym mieszkańców gminy czuwają funkcjonariusze z Posterunku Policji w Marcinowicach (w jednostce służba nie jest pełniona całodobowo) oraz Komendy Powiatowej Policji w Świdnicy. Na terenie gminy działa 6 jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych, które wraz z Komendą Powiatową Państwowej Straży Pożarnej w Świdnicy zapewniają bezpieczeństwo pożarowe. Do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego włączone są 3 jednostki – z Marcinowic, Tworzyjanowa i Zebrzydowa.

Gmina Marcinowice współpracuje z innymi jednostkami samorządu terytorialnego w regionie oraz bierze udział w działaniach związków ponadgminnych, m.in. uczestniczy w pracach stowarzyszenia Ślężanie – Lokalna Grupa Działania oraz Związku Gmin Wiejskich, które skupiają się na realizacji działań lokalnych promujących region oraz kulturę i aktywność mieszkańców.

2.2.2. DEMOGRAFIA

Na koniec 2024 r. gmina Marcinowice liczyła 6 376 mieszkańców, w tym 3 230 kobiet, które stanowiły 50,7% ogółu ludności. Gęstość zaludnienia w gminie wynosiła w przybliżeniu 66 osób na km². Dane szczegółowe dotyczące struktury wiekowej ludności gminy przedstawia poniższa tabela.

Tabela 2. Struktura wiekowa ludności gminy w latach 2022-2024

zakres danych	2022	2023	2024
liczba osób w wieku przedprodukcyjnym	1 101	1 141	1 131
udział w liczbie mieszkańców	17,28%	17,94%	17,74%
liczba osób w wieku produkcyjnym	4 038	3 852	3 836

udział w liczbie mieszkańców	63,39%	60,58%	60,16%
liczba osób w wieku poprodukcyjnym	1 231	1 366	1 409
udział w liczbie mieszkańców	19,32%	21,48%	22,10%
liczba mieszkańców ogółem	6 370	6 359	6 376

Dane Urzędu Gminy Marcinowice.

W analizowanym okresie ogólna liczba ludności ulegała wahaniom. Wahala się liczba dzieci i młodzieży, systematycznie malała liczba osób w wieku produkcyjnym, rosła natomiast liczba osób starszych. Sytuację demograficzną kształtują także przyrost naturalny oraz saldo migracji. Dane w tym zakresie przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 3. Ruch naturalny ludności gminy w latach 2022-2024

zakres danych	2022	2023	2024
liczba urodzeń	59	53	45
liczba zgonów	70	59	57
przyrost naturalny	-11	-6	-12

Dane Urzędu Gminy Marcinowice.

Tabela 4. Ruch migracyjny ludności gminy w latach 2022-2024

zakres danych	2022	2023	2024
zameldowania spoza gminy	b.d.	54	93
wymeldowania poza gminę	b.d.	92	64
saldo migracji ogółem	b.d.	-38	29

Dane Urzędu Gminy Marcinowice.

W latach 2022-2024 zarówno liczba urodzeń w gminie, jak i liczba zgonów systematycznie malała. Obliczany na ich podstawie przyrost naturalny był w rozpatrywanym okresie stale ujemny, bowiem liczba zgonów przewyższała liczbę urodzeń. Na liczbę mieszkańców w gminie wpływał również ruch migracyjny. W latach 2023-2024 migracje odbywały się głównie w ruchu wewnętrznym. Saldo migracji było w 2023 r. ujemne, natomiast w 2024 r. wykazało wartość dodatnią.

2.2.3. INFRASTRUKTURA MIESZKANIOWA

W 2022 r. gmina Marcinowice posiadała w swoich zasobach 8 mieszkań komunalnych, w których zamieszkiwało 12 osób, natomiast w latach 2023-2024 stan zasobów mieszkaniowych gminy zmniejszył się do 4 mieszkań w każdym roku analizy. Liczba osób zamieszkujących w mieszkaniach komunalnych utrzymywała się w tych latach na tym samym poziomie – po 9 osób. Z analizy danych wynika, że liczba mieszkań komunalnych w gminie jest niewystarczająca, bowiem w 2023 r. 12 osób oczekiwało na przydział takiego lokalu, zaś w 2024 r. 13 osób. Jeśli chodzi o mieszkania socjalne, to w latach 2022-2024 liczba lokali,

którymi dysponowała gmina, utrzymywała się na jednakowym poziomie (po 4 mieszkania w każdym roku). Nie zmieniała się także liczba osób mieszkających w mieszkaniach socjalnych (po 10 osób w każdym roku analizy). Liczba mieszkań socjalnych dostępnych w gminie Marcinowice także nie zaspokajała potrzeb mieszkańców, bowiem w 2023 r. na przyznanie takiego lokalu oczekiwało 12 osób, a w 2024 r. 13 osób. Dane w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 5. Zasoby mieszkaniowe w gminie w latach 2022-2024

zakres danych	2022	2023	2024
liczba mieszkań komunalnych	8	4	4
liczba osób mieszkających w mieszkaniach komunalnych	12	9	9
liczba osób oczekujących na mieszkania komunalne	b.d.	12	13
liczba mieszkań socjalnych	4	4	4
liczba osób mieszkających w mieszkaniach socjalnych	10	10	10
liczba osób oczekujących na mieszkania socjalne	b.d.	12	13

Dane Urzędu Gminy Marcinowice.

Gospodarstwom domowym, które ze względu na swoją trudną sytuację ekonomiczną nie są w stanie pokrywać całości kosztów związanych z utrzymaniem mieszkania, wypłacane są dodatki mieszkaniowe. W gminie Marcinowice pomoc ta jest realizowana przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. W 2024 r. dodatek mieszkaniowy przyznano 4 rodzinom, wypłacono 39 dodatków na kwotę 13 768,96 zł.

2.2.4. SYTUACJA NA RYNKU PRACY

Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Świdnicy w latach 2022-2024 liczba osób bezrobotnych w gminie ulegała wahaniom: 97 osób na koniec 2022 r., 118 osób na koniec roku następnego, i ponownie 97 osób na koniec roku 2024. Analogicznie wahał się udział bezrobotnych w liczbie ludności gminy w wieku produkcyjnym. W latach 2022-2023 wśród osób pozostających bez pracy większość stanowili mężczyźni, ich liczba wyniosła odpowiednio: 49 (w stosunku do 48 kobiet) na koniec 2022 r. oraz 60 (w stosunku do 58 kobiet) na koniec 2023 r., natomiast na koniec 2024 r. liczba bezrobotnych kobiet była wyższa niż liczba bezrobotnych mężczyzn – 54 kobiety (w stosunku do 43 mężczyzn). Dane dotyczące bezrobocia przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 6. Bezrobotni w gminie i ich udział w liczbie ludności gminy w wieku produkcyjnym w latach 2022-2024

zakres danych	2022	2023	2024
liczba osób w wieku produkcyjnym	4 038	3 852	3 836
liczba bezrobotnych w gminie	97	118	97
udział ogólnej liczby osób bezrobotnych w liczbie osób w wieku	2,40%	3,06%	2,53%

produkcyjnym			
liczba bezrobotnych kobiet w gminie	48	58	54
udział kobiet w liczbie bezrobotnych	49,48%	49,15%	55,67%

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Świdnicy.

Tabela 7. Stopa bezrobocia w powiecie, województwie i w kraju w latach 2022-2024

zakres danych	2022	2023	2024
stopa bezrobocia w powiecie świdnickim	5,6%	5,9%	6,3%
stopa bezrobocia w województwie dolnośląskim	4,5%	4,4%	4,6%
stopa bezrobocia w kraju	5,2%	5,1%	5,1%

Dane Głównego Urzędu Statystycznego i Powiatowego Urzędu Pracy w Świdnicy.

W latach 2022-2024 powiat świdnicki charakteryzował się wyższą w stosunku do województwa dolnośląskiego i w stosunku do kraju stopą bezrobocia. W trakcie rozpatrywanego okresu poziom bezrobocia w powiecie wzrastał, w województwie ulegał wahaniom, natomiast w kraju w 2023 r. nieznacznie zmniejszył się w porównaniu z 2022 r. i w 2024 r. pozostawał na tym samym poziomie.

2.3. ZASOBY WSPIERAJĄCE RODZINĘ I DZIECKO

Mieszkańcy gminy mogą korzystać ze wsparcia podmiotów działających lokalnie oraz instytucji ponadlokalnych, regionalnych i ogólnopolskich. Poniżej przedstawione zostały informacje o jednostkach wspierających rodziny i dzieci w gminie Marcinowice usytuowanych na terenie gminy oraz jednostkach udzielających wsparcia mieszkańcom gminy działających poza strukturami gminy.

2.3.1. JEDNOSTKI WSPARCIA Z TERENU GMINY

2.3.1.1. POMOC SPOŁECZNA RODZINIE I DZIECKU

Pomoc społeczną rodzinie i dziecku w gminie świadczy **Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej**. Jednostka ta realizuje zadania wynikające m.in. z takich aktów prawnych, jak: ustawa o pomocy społecznej, ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ustawa o świadczeniach rodzinnych czy ustawa o pomocy osobom uprawnionym do alimentów.

W 2024 r. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej do realizacji swoich zadań zatrudniał jedną osobę na stanowisku kierowniczym, 3 pracowników socjalnych, jednego asystenta rodziny. Wszystkie osoby zatrudnione posiadają ukończone studia wyższe kierunkowe.

W 2024 r. na jednego pracownika socjalnego przypadało 3 188 mieszkańców gminy oraz 56 rodzin objętych pracą socjalną. Wymóg określony w ustawie o pomocy społecznej, która nakłada obowiązek zatrudnienia 1 pracownika socjalnego na 2 tysiące mieszkańców, nie

mniej jednak niż 3 pracowników, lub proporcjonalnie do liczby rodzin i osób samotnie gospodarujących, objętych pracą socjalną w stosunku jeden pracownik socjalny zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy na nie więcej niż 50 rodzin i osób samotnie gospodarujących, nie był spełniony.

Poniższe tabele prezentują dane dotyczące środków finansowych, które Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej wydatkował na świadczenia z pomocy społecznej w gminie oraz dane liczbowe dotyczące beneficjentów objętych przez GOPS wsparciem z zakresu pomocy społecznej w latach 2022-2024.

Tabela 8. Środki finansowe wydatkowane przez gminę na świadczenia z pomocy społecznej mieszkańcom gminy w latach 2022-2024

wielkość wydatków (w zł)	2022	2023	2024
ogółem	2 613 799	1 418 507	4 424 793

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Marcinowicach.

Tabela 9. Środki finansowe pozyskane ze źródeł zewnętrznych na realizację zadań z zakresu polityki społecznej (projekty, środki z budżetu UE) w latach 2022-2024

wielkość środków finansowych pozyskanych ze źródeł zewnętrznych (w zł)	2022	2023	2024
ogółem	89 247	82 330	72 293

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Marcinowicach.

Wartość środków przeznaczanych w gminie na pomoc społeczną w latach 2022-2024 ulegała wahaniom, osiągając najwyższy poziom w 2024 r. Warto dodać, że w analizowanym okresie na realizację zadań z zakresu polityki społecznej pozyskano środki finansowe ze źródeł zewnętrznych.

Tabela 10. Beneficjenci systemu pomocy społecznej w gminie w latach 2022-2024

zakres danych	2022	2023	2024
liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	167	144	242
liczba rodzin	148	144	242
liczba osób w rodzinach	260	249	475
udział liczby osób w rodzinach objętych pomocą społeczną w ogóle ludności gminy	4,08%	3,92%	7,45%

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Marcinowicach.

Liczba osób w rodzinach objętych pomocą społeczną w gminie w latach 2022-2024 ulegała wahaniom. Analogicznie wahał się udział beneficjentów systemu pomocy społecznej w ogóle ludności gminy. Uzupełnienie powyższych danych stanowią przedstawione w kolejnej tabeli informacje na temat aktywności zawodowej odbiorców oraz powodów przyznania pomocy społecznej w 2024 r.

Tabela 11. Aktywność zawodowa beneficjentów pomocy społecznej w gminie w 2024 r.

rodzaj aktywności zawodowej	liczba osób powyżej 18 lat, którym przyznano pomoc według decyzji administracyjnych
pracuje	93
pracuje dorywczo	12
nie pracuje	23
uczy się, studiuje	0
na rencie	5
na emeryturze	15
na zasiłku dla bezrobotnych	0
bezrobotny bez prawa do zasiłku	23

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Marcinowicach.

Analiza aktywności zawodowej mieszkańców gminy objętych przez GOPS pomocą społeczną w 2024 r. wykazała, że największe grupy stanowiły osoby pracujące.

Tabela 12. Powody przyznania pomocy społecznej w gminie w latach 2022-2024

powód przyznania pomocy	liczba rodzin			liczba osób w rodzinach		
	2022	2023	2024	2022	2023	2024
ubóstwo	86	81	71	131	131	100
bezdomność	3	5	5	3	5	6
potrzeba ochrony macierzyństwa	3	0	0	19	0	0
bezrobocie	47	51	37	73	90	50
niepełnosprawność	76	70	60	145	120	98
długotrwała lub ciężka choroba	110	103	84	197	184	129
bezzadność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	17	17	9	59	63	30
w tym rodziny niepełne	8	14	7	27	45	21
w tym rodziny wielodzietne	5	3	2	30	18	9
przemoc domowa	3	0	0	7	0	0
alkoholizm	29	31	31	41	50	43
narkomania	0	1	1	0	1	1
trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	2	6	0	2	6	0
zdarzenie losowe	4	2	0	4	6	0
sytuacja kryzysowa	1	0	0	2	0	0
klęska żywiołowa lub ekologiczna	105	0	128	246	0	298

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Marcinowicach.

W latach 2022-2024 najczęstszymi przyczynami przyznawania pomocy społecznej w gminie były: długotrwała lub ciężka choroba, ubóstwo oraz niepełnosprawność. Liczba rodzin korzystających ze wsparcia z tych powodów z roku na rok malała. Istotnymi przyczynami udzielania pomocy były wahające się pod względem liczby rodzin bezrobocie oraz utrzymujący się na zbliżonym poziomie na przestrzeni rozpatrywanego okresu alkoholizm. W 2022 r. i 2024 r. bardzo ważnymi powodami przyznawania pomocy społecznej były, związane ze skutkami powodzi – klęska żywiołowa lub ekologiczna. Dane dotyczące form wsparcia udzielonego mieszkańcom gminy w latach 2022-2024 przedstawia kolejna tabela.

Tabela 13. Rodzaje wsparcia udzielanego przez GOPS w latach 2022-2024

formy pomocy	liczba osób, którym przyznano decyzją administracyjną świadczenie			liczba rodzin			liczba osób w rodzinach		
	2022	2023	2024	2022	2023	2024	2022	2023	2024
świadczenia pieniężne	148	130	100	146	48	103	253	146	251
świadczenia niepieniężne	21	26	9	11	55	68	43	103	128
praca socjalna	X	X	X	64	114	112	129	273	228
poradnictwo specjalistyczne	X	X	X	22	–	–	51	–	–
schronienie	1	0	0	1	–	–	1	–	–
usługi opiekuńcze	2	2	1	2	2	1	3	3	1
specjalistyczne usługi opiekuńcze	–	–	–	–	–	–	–	–	–

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Marcinowicach.

W latach 2022-2024 najważniejszą formą wsparcia udzielaną mieszkańcom gminy była praca socjalna. Polegała ona m.in. na udzielaniu informacji, wskazówek i pomocy przy rozwiązywaniu trudnych spraw życiowych, świadczeniu poradnictwa oraz współpracy z innymi podmiotami pomocy społecznej. Liczba osób w rodzinach, które skorzystały z tej formy wsparcia, wahała się w trakcie rozpatrywanego okresu. Ważną formę wsparcia udzielonego mieszkańcom stanowiła pomoc finansowa, świadczona głównie w postaci zasiłków. W przypadku pomocy finansowej liczba osób w rodzinach, którym w latach 2022-2024 przyznano świadczenia, także ulegała wahaniom. Znaczącą formę wsparcia beneficjentów stanowiły świadczenia niepieniężne, głównie w postaci pomocy żywnościowej i posiłków. Liczba osób w rodzinach, którym przyznano ten rodzaj wsparcia, systematycznie rosła. W nieco mniejszym zakresie mieszkańcom przyznawano wsparcie w postaci usług

opiekuńczych. W 2022 r. ramach swojej działalności GOPS świadczył także pomoc w formie udzielania schronienia oraz poradnictwa specjalistycznego.

Osoby niezdolne do samodzielnego funkcjonowania w środowisku, dla których pomoc w postaci usług opiekuńczych okazywała się niewystarczająca dla zaspokojenia ich podstawowych potrzeb życiowych, z uwagi na konieczność zapewnienia im całodobowej opieki (z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności), były kierowane przez GOPS do domów pomocy społecznej. Dane dotyczące liczby skierowań do DPS-ów, liczby osób w nich przebywających oraz kosztów ponoszonych przez gminę z tytułu ich pobytu w DPS-ie przedstawiają kolejne tabele.

Tabela 14. Skierowania i pobyt mieszkańców w domach pomocy społecznej w latach 2022-2024

zakres danych	2022	2023	2024
liczba osób z gminy skierowanych do DPS-u	10	1	5
liczba osób z gminy przebywających w DPS-ie	10	9	14

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Marcinowicach.

Istotnym narzędziem pracy socjalnej jest kontrakt socjalny. W 2022 r. zawarto i realizowano 1 taki kontrakt, natomiast w latach 2023-2024 r. kontraktów socjalnych nie zawierano.

Z pomocy w postaci ciepłego posiłku przyznawanego w ramach rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023 skorzystało w 2022 r. 18 dzieci i 53 osoby dorosłe, a w 2023 r. 23 dzieci i 36 osób dorosłych, zaś w ramach kontynuacji tego programu na lata 2024-2028 skorzystało w 2024 r. 8 dzieci i 34 osoby dorosłe.

W ramach **Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa**, współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym (FEAD) – Ośrodek realizuje pomoc w zakresie dystrybucji bezpłatnych produktów żywnościowych. W 2024 r. do programu dedykowanego osobom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej i materialnej zakwalifikowano 68 mieszkańców, wydatkowano na ten cel 25 397 zł. Ponadto w okresie świąt zorganizowano akcję skierowaną do najmłodszych mieszkańców gminy – Podaruj Gwiazdkę i Magiczny list do św. Mikołaja, w ramach której 35 dzieci otrzymało prezenty.

Ośrodek w Marcinowicach przyznawał także stypendia i zasiłki szkolne. W 2024 r. przyznano 11 uczniom z terenu gminy pomoc materialną o charakterze socjalnym na kwotę 29 590,43 zł.

W analizowanym okresie GOPS w Marcinowicach podejmował także wiele działań na rzecz społeczności lokalnej, szczególnie osób starszych, osób z niepełnosprawnościami i ich rodzin oraz dzieci, m.in.:

- Opieka wytchnieniowa – program ma na celu wsparcie członków rodziny lub opiekunów osób z niepełnosprawnością poprzez pomoc w codziennych obowiązkach lub zapewnienie czasowego zastępstwa. W 2024 r. na realizację projektu gmina Marcinowice otrzymała środki w wysokości 18 065 zł;
- Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej – celem programu jest pomoc osobom z niepełnosprawnościami w wykonywaniu codziennych czynności, załatwianiu spraw urzędowych, funkcjonowaniu w życiu społecznym oraz korzystaniu z dóbr kultury. W 2024 r. wydatkowano na ten cel kwotę 52 613,93 zł;
- Korpus Wsparcia Seniorów – program ma na celu poprawę bezpieczeństwa oraz możliwość samodzielnego funkcjonowania w miejscu zamieszkania osób starszych poprzez zwiększenie dostępu do tzw. opieki na odległość;
- Przycisk sieci życia – umożliwia osobom starszym i samotnym natychmiastowe, automatyczne wysłanie sygnału wezwania pomocy w sytuacji wymagającej jej udzielenia (np. załabnięcie);
- Koperta życia – akcja skierowana do osób przewlekle chorych, starszych, samotnych polega na umieszczeniu w specjalnych kopertach najważniejszych informacji o stanie zdrowia, przyjmowanych lekach, alergiach na leki, kontaktach do najbliższych, danych osobowych. Wypełniony pakiet umieszczany jest na półce w drzwiach lodówki;

W związku z wystąpieniem we wrześniu 2024 r. na terenie gminy Marcinowice zdarzenia o charakterze klęski żywiołowej, pracownicy pomocy społecznej udzielali wsparcia osobom i rodzinom dotkniętym jej skutkami m.in. w następującej formie:

- zasiłek powodziowy – jednorazowe świadczenie w wysokości 2 000 zł dla osób poszkodowanych przez powódź, mające na celu zaspokojenie podstawowych potrzeb bytowych. Zasiłek przysługiwał niezależnie od wysokości dochodów;
- zasiłki na pomoc doraźną w wysokości 8 000 zł – jednorazowe świadczenie udzielane „z urzędu” lub na wniosek złożony nie później niż w terminie 30 dni od dnia wystąpienia zdarzenia o charakterze klęski żywiołowej. Podstawą do przyznania zasiłku celowego był przeprowadzony rodzinny wywiad środowiskowy oraz ustalenie przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej poniesionych strat;
- pomoc na remont lub odbudowę budynku mieszkalnego – wysokość pomocy finansowej zależała od oszacowanego procentu zniszczeń, który musiał wynosić co najmniej 5%, a kwota zasiłku nie mogła przekroczyć 200 000 zł;
- pomoc na odbudowę budynku gospodarczego w wysokości do 100 000 zł.

Ośrodek udzielał również pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terenie tego państwa.

2.3.1.2. DZIECI W PIECZY ZASTĘPCZEJ, POMOC RODZINOM ZAGROŻONYM KRYZYSEM, ASYSTENTURA RODZINY

W latach 2022-2024 liczba dzieci przebywających w pieczy zastępczej, za które gmina ponosiła odpłatność, utrzymywała się na zbliżonym poziomie. Dane w tym zakresie prezentuje poniższa tabela.

Tabela 15. Piecza zastępcza w gminie w latach 2022-2024

zakres danych	2022	2023	2024
liczba dzieci w pieczy zastępczej, za które gmina ponosiła odpłatność	10	10	12
koszty ponoszone przez gminę z tytułu pieczy zastępczej (w zł)	122 017,12	173 069,82	246 441,37
liczba rodzin zastępczych w gminie pełniących obowiązki pogotowia opiekuńczego	2	2	1

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Marcinowicach.

W latach 2022-2024 pomocą Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej objętych było odpowiednio: 315, 144 i 242 rodziny. Dane w tym zakresie prezentuje poniższa tabela.

Tabela 16. Rodziny korzystające z pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w latach 2022-2024

zakres danych	2022	2023	2024
liczba rodzin objętych pomocą ośrodka	315	144	242
w tym nowych w danym roku rodzin objętych pomocą ośrodka	106	17	45
liczba rodzin z dziećmi objętych pomocą ośrodka	109	31	61
w tym nowych w danym roku rodzin z dziećmi objętych pomocą ośrodka	60	3	17
liczba rodzin z dziećmi, w których zidentyfikowano trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych	9	5	8
w tym nowych w danym roku rodzin z dziećmi, w których zidentyfikowano trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych	3	1	3

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Marcinowicach.

W 2024 r. pracownicy GOPS-u na bieżąco monitorowali sytuację dzieci z rodzin zagrożonych kryzysem lub przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Edukowano rodziny w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich, prowadzono pracę socjalną, udzielano wskazówek, informacji i pomocy w zakresie rozwiązywania spraw życiowych, uzyskania poradnictwa dotyczącego możliwości

rozwiązywania problemów i udzielania pomocy przez właściwe instytucje państwowe, samorządowe i organizacje pozarządowe.

Rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej mogą – zgodnie z postanowieniami ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej – otrzymać wsparcie od gminy w postaci asystenta rodziny. Zadaniem asystenta rodziny jest całościowe wspieranie rodziny wychowującej dzieci, zagrożonej wykluczeniem społecznym, poprzez zmianę stosunku osób w rodzinie do własnej sprawności, podniesienie samooceny, wzbudzenie wiary we własne siły, a także poprzez pomoc w wykonywaniu najprostszych czynności. Bardzo ważnym jest indywidualne podejście do rodziny i jej problemów, co będzie służyło rozwojowi kompetencji wszystkich jej członków. Rodzina bowiem jest podstawowym środowiskiem, które powinno gwarantować dzieciom bezpieczeństwo emocjonalne, dawać im poczucie więzi i doświadczenia niezbędne dla ich prawidłowego rozwoju. Zaburzenia w funkcjonowaniu rodziny, powodujące groźne dysfunkcje, takie jak uzależnienia, przemoc, zaniedbanie, bezradność, mogą prowadzić do konieczności objęcia dzieci opieką zastępczą. Jednym z narzędzi pracy z rodziną w takiej sytuacji jest wprowadzenie do niej asystenta.

Wsparcie asystenta rodziny kierowane jest w szczególności do rodzin, których dzieci przebywają w pieczy zastępczej, natomiast istnieje szansa ich powrotu do rodziny biologicznej; rodzin zagrożonych umieszczeniem dzieci w pieczy zastępczej; rodzin, u których występują okresowe trudności w realizacji funkcji opiekuńczo-wychowawczej. Liczba rodzin, z którymi jeden asystent rodziny może w tym samym czasie prowadzić pracę, jest uzależniona od stopnia trudności wykonywanych zadań, jednak nie może przekroczyć 15. Praca asystenta nie może być łączona z wykonywaniem obowiązków pracownika socjalnego na terenie tej samej gminy. Nie może on też prowadzić postępowań z zakresu świadczeń realizowanych przez gminę.

W 2024 r. z usług asystenta korzystało w gminie 8 rodzin, w których wychowywało się 26 dzieci. Poniższa tabela zawiera dane dotyczące pracy asystentów rodziny w gminie.

Tabela 17. Asystentura rodziny w gminie w latach 2022-2024

zakres danych	2022	2023	2024
liczba asystentów rodziny	1	1	1
liczba rodzin objętych wsparciem	9	5	8
liczba dzieci w rodzinach objętych wsparciem	25	18	26
przeciętny czas pracy z rodziną (miesiące)	12	36	36
koszty ponoszone w związku z zatrudnieniem asystentów rodziny (w zł)	48 462,34	55 499,07	69 911,64

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Marcinowicach.

2.3.1.3. ŚWIADCZENIE „ZA ŻYCIEM”, ŚWIADCZENIA RODZINNE I ALIMENTACYJNE

W związku z wejściem w życie dnia 1 stycznia 2017 r. ustawy o wspieraniu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” do kręgu odbiorców usług asystenta rodziny doszły także kobiety w ciąży, ich rodziny oraz rodziny z dzieckiem posiadającym zaświadczenie o zdiagnozowanym ciężkim i nieodwracalnym upośledzeniu albo nieuleczalnej chorobie zagrażającej jego życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu. Pomoc tym osobom i rodzinom polega m.in. na koordynowaniu poradnictwa i wsparcia możliwego do uzyskania ze strony różnych instytucji.

Z tytułu urodzenia się dziecka, u którego zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą jego życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu, przyznaje się na to dziecko **jednorazowe świadczenie w wysokości 4 000 zł**. Świadczenie przysługuje matce lub ojcu dziecka, opiekunowi prawnemu albo opiekunowi faktycznemu dziecka bez względu na dochód. W rozpatrywanym okresie w gminie przyznano 2 takie świadczenia w 2022 r. i ponownie 2 świadczenia w 2024 r.

W ramach pomocy społecznej GOPS przyznawał w latach 2022-2024 mieszkańcom gminy **świadczenia rodzinne**. Dane w tym zakresie prezentują poniższe tabele.

Tabela 18. Wartość świadczeń rodzinnych przyznanych w gminie w latach 2022-2024

zakres danych	2022	2023	2024
wartość przyznanych świadczeń rodzinnych (w zł)	2 092 909,64	2 220 873,83	2 638 944,73
liczba osób, którym decyzją przyznano świadczenie rodzinne	420	367	306

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Marcinowicach.

Tabela 19. Rodzaj i liczba świadczeń rodzinnych przyznanych w gminie w latach 2022-2024

rodzaj świadczenia	liczba przyznanych świadczeń		
	2022	2023	2024
zasilek rodzinny	2 613	2 219	1 440
dodatek do zasiłku z tytułu urodzenia dziecka	8	9	8
dodatek do zasiłku z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	61	50	21
dodatek do zasiłku z tytułu samotnego wychowania dziecka	79	110	100
dodatek do zasiłku z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	256	235	168
dodatek do zasiłku z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego	169	135	89
dodatek do zasiłku z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania	573	418	285
dodatek do zasiłku z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej	539	470	336

jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka	25	21	16
zasiłek pielęgnacyjny	1 436	1 484	1 504
świadczenie pielęgnacyjne	515	550	644
specjalny zasiłek opiekuńczy	53	16	12
zasiłek dla opiekuna	1	0	0
świadczenie rodzicielskie	181	119	97
razem	6 509	5 836	4 720

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Marcinowicach.

W latach 2022-2024 ogólna liczba świadczeń rodzinnych przyznanych mieszkańcom gminy zmniejszały się z roku na rok, podobnie malała liczba rodzin, którym przyznano świadczenia, natomiast ich wartość systematycznie rosła. Najczęstszą formą wsparcia był zasiłek rodzinny, który służy częściowemu pokryciu wydatków na utrzymanie dziecka. Istotne formy wsparcia stanowiły również dodatki do zasiłku rodzinnego z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej, z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania oraz z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego, jak również zasiłki pielęgnacyjne i świadczenia pielęgnacyjne.

Ważną formą wsparcia udzielaną mieszkańcom gminy przez GOPS były świadczenia z funduszu alimentacyjnego. Ta pomoc finansowa świadczona jest zgodnie z ustawą o pomocy osobom uprawnionym do alimentów.

Tabela 20. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przyznane w gminie w latach 2022-2024

zakres danych	2022	2023	2024
liczba osób, którym decyzją przyznano świadczenie	21	30	31
liczba przyznanych świadczeń	270	332	274
wartość wydatków na świadczenia (zł)	148 355,10	133 180,58	109 728,44

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Marcinowicach.

Wartość wydatków na realizację świadczeń z funduszu alimentacyjnego, które w latach 2022-2024 GOPS w Marcinowicach wypłacał mieszkańcom gminy, zmniejszała się z roku na rok, natomiast liczba przyznanych świadczeń ulegała wahaniom.

2.3.1.4. KARTA DUŻEJ RODZINY

W 2024 r. wydano w gminie 26 **Kart Dużej Rodziny**. Prawo do posiadania Karty Dużej Rodziny (ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny) przysługuje członkowi rodziny wielodzietnej, w której rodzice (rodzic lub małżonek rodzica) mają lub mieli łącznie na utrzymaniu co najmniej troje dzieci bez względu na ich wiek. Prawo do posiadania Karty przysługuje odpowiednio dziecku: w wieku do 18. roku życia; w wieku do

25. roku życia w przypadku, gdy dziecko się uczy; bez ograniczeń wiekowych – w przypadku dzieci legitymujących się orzeczeniem o umiarkowanym albo znacznym stopniu niepełnosprawności. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 21. Karta Dużej Rodziny w gminie w latach 2022-2024

zakres danych	2022	2023	2024
liczba wydanych kart	274	178	26
liczba osób/rodzin korzystających ze wsparcia w ramach KDR	117	93	13
liczba dzieci w rodzinach objętych wsparciem w ramach KDR	57	35	5

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Marcinowicach.

2.3.1.5. GMINNA KOMISJA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH

Pomoc osobom dotkniętym problemami uzależnień i przemocy domowej świadczy **Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych**. Kolejne tabele przedstawiają dane dotyczące liczby członków GKRPA, opłat z zezwoleń na sprzedaż alkoholu, a także środków finansowych przeznaczonych na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień oraz przemocy domowej w gminie w latach 2022-2024.

Tabela 22. Liczba członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w latach 2022-2024

zakres danych	2022	2023	2024
liczba osób zaangażowanych w prace GKRPA	6	6	6

Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w gminie Marcinowice.

Tabela 23. Opłaty z zezwoleń na sprzedaż alkoholu w gminie w latach 2022-2024

rodzaj	wartość w zł		
	2022	2023	2024
opłaty z zezwoleń na sprzedaż alkoholu	163 450,01	159 868,27	160 238,39

Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w gminie Marcinowice.

Tabela 24. Środki finansowe (w zł) przeznaczone na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień oraz przemocy domowej w gminie w latach 2022-2024

przeznaczenie	wielkość wydatków (w zł)		
	2022	2023	2024
na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych	244 280,47	200 973,66	270 446,08
na profilaktykę i rozwiązywanie problemów narkomanii	–	2 000,00	2 000,00

na przeciwdziałanie przemocy domowej	6 000,00	6 000,00	6 000,00
razem	244 280,47	202 973,66	272 446,08

Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w gminie Marcinowice.

W latach 2022-2024 środki przeznaczone na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień oraz przemocy ulegały wahaniom, najwyższy poziom osiągając w 2024 r.

W ramach podejmowanych działań GKRPA przeprowadzała rozmowy interwencyjno-motywujące w związku z nadużywaniem alkoholu oraz występowała do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego. Dane w tym zakresie przedstawia tabela poniżej.

Tabela 25. Działalność GKRPA w latach 2022-2024 w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień w gminie

zakres danych	2022	2023	2024
liczba osób, z którymi GKRPA przeprowadziła rozmowy interwencyjno-motywujące w związku z nadużywaniem alkoholu	45	24	22
liczba osób uzależnionych od alkoholu, wobec których GKRPA wystąpiła do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego	0	0	1

Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w gminie Marcinowice.

W latach 2022-2024 liczba osób, z którymi GKRPA przeprowadzała rozmowy interwencyjno-motywujące w związku z nadużywaniem alkoholu, zmniejszała się i wyniosła odpowiednio: 45, 24 i 22 osoby. W analizowanym okresie Komisja wystąpiła z wnioskiem do sądu o podjęcie obowiązkowego leczenia odwykowego wobec 1 osoby w 2024 r.

W ramach Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Uzależnień, Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Ofiar Doznających Przemocy Domowej, jak również Programu Wspierania Rodziny w placówkach oświatowych realizowane były przedsięwzięcia profilaktyczne i dydaktyczne w formie ogólnopolskich kampanii i programów, pogadanek tematycznych i spotkań ze specjalistami, konkursów oraz projektów promujących zdrowy styl życia, a także pozalekcyjnych zajęć sportowych, kulturalnych, akcji społecznych i integracyjnych. Wykorzystano materiały edukacyjno-informacyjne.

Jeśli chodzi o działalność w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej w analizowanym okresie, to GKRPA kontaktowała się z 6 osobami dotkniętymi tym problemem w 2023 r., i 3 osobami w 2024 r., nie składała natomiast zawiadomień do prokuratury o przestępstwie przeciwko sprawcom przemocy domowej. Dane w tym zakresie przedstawia tabela poniżej.

Tabela 26. Działania podjęte w gminie przez GKRPA w latach 2022-2024 w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemu przemocy domowej

zakres danych	2022	2023	2024
liczba osób doznających przemocy domowej, z którymi kontaktowali się członkowie GKRPA	6	6	3
liczba osób stosujących przemoc domową, przeciwko którym GKRPA złożyła zawiadomienie do prokuratury o przestępstwie	0	0	0

Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w gminie Marcinowice.

2.3.1.6. POMOC RODZINOM DOTKNIĘTYM PROBLEMAMI UZALEŻNIEŃ I PRZEMOCY DOMOWEJ

Zgodnie z postanowieniami ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej gmina podejmuje działania na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej w szczególności w ramach pracy w zespole interdyscyplinarnym. Celem działania **Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy** jest integrowanie i koordynowanie działań podmiotów oraz specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej na najniższym szczeblu samorządu terytorialnego – na obszarze gminy.

W skład zespołu interdyscyplinarnego wchodzi przedstawiciele jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, Żandarmerii Wojskowej, oświaty, ochrony zdrowia, organizacji pozarządowych, kuratorzy sądowi, prokuratorzy oraz przedstawiciele innych podmiotów niż określone w ustawie działających na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej.

Zespół interdyscyplinarny opracowuje i przyjmuje regulamin określający szczegółowe warunki funkcjonowania zespołu oraz tryb i sposób powoływania grup diagnostyczno-pomocowych tworzonych w celu dokonania diagnozy i oceny sytuacji w związku ze zgłoszonym podejrzeniem wystąpienia przemocy domowej, a także realizacji zadań, wynikających z postanowień ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej, mających na celu udzielenie skutecznej pomocy osobom doznającym przemocy oraz podjęcie działań wobec osoby stosującej przemoc domową w celu przeciwdziałania przemocy.

W ujawnionych przypadkach stosowania przemocy domowej lub uzasadnionego podejrzenia, że w danej rodzinie dochodzi do przemocy, wdrażana i prowadzona jest procedura „Niebieskie Karty”. To procedura interwencji wobec przemocy domowej, która składa się z odpowiedniej dokumentacji i sposobu postępowania w przypadku stwierdzenia bądź podejrzenia występowania przemocy. Czynności te podejmowane są przez odpowiednie służby: jednostki organizacyjne pomocy społecznej, gminne komisje rozwiązywania problemów alkoholowych, policję, oświatę, ochronę zdrowia i inne określone w ustawie o przeciwdziałaniu przemocy domowej, w przypadku uzasadnionego podejrzenia stosowania

przemocy domowej lub zgłoszenia dokonanego przez świadka przemocy domowej. Kształt procedury oraz wzory formularzy określają przepisy szczegółowe.

Osobę, która doznała przemocy, zaprasza się na posiedzenie grupy diagnostyczno-pomocowej, gdzie dokonuje się analizy sytuacji w związku z podejrzeniem stosowania przemocy domowej i we współpracy z tą osobą opracowuje się indywidualny plan pomocy albo rozstrzyga o braku zasadności podejmowania działań.

W 2024 r. członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego wszczęli wśród rodzin z gminy 16 procedur „Niebieskie Karty”. W związku z podjętymi działaniami członków grupy roboczej, a następnie grup diagnostyczno-pomocowych i przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego – „Niebieskie Karty” zamknięto w 7 rodzinach. Szczegółowe dane na temat działalności Zespołu Interdyscyplinarnego przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 27. Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego w latach 2022-2024

zakres danych	2022	2023	2024
liczba członków Zespołu Interdyscyplinarnego	10	10	10
liczba spotkań ZI w ciągu roku	4	5	6
liczba spotkań grup roboczych	54	67	X
liczba utworzonych grup diagnostyczno-pomocowych	X	6	16
liczba złożonych do ZI „Niebieskich Kart”	24	23	16
w tym sporządzone przez Policję	21	20	13
w tym sporządzonych przez pracowników socjalnych	3	3	1
liczba zamkniętych „Niebieskich Kart”	12	12	7
liczba spraw toczących się w ZI z lat wcześniejszych	5	9	11
liczba spraw sądowych	3	2	1

Dane Zespołu Interdyscyplinarnego w gminie Marcinowice.

Tabela 28. Dane dotyczące przemocy domowej na terenie gminy w latach 2022-2024

zakres danych	2022	2023	2024
liczba stwierdzonych faktów przemocy	5	3	1
liczba zastosowanych procedur „Niebieskie Karty” – sporządzonych formularzy	24	23	16
liczba osób doświadczonych przemocą domową	21	23	38
w tym kobiety	16	17	24
w tym mężczyźni	2	5	2
w tym nieletni	3	1	14
w tym osoby starsze	6	6	8
liczba osób stosujących przemoc domową	22	23	17
w tym kobiety	2	2	1
w tym mężczyźni	20	21	16
w tym nieletni	0	0	0

liczba osób stosujących przemoc domową będących pod wpływem alkoholu	9	13	7
w tym kobiety	2	1	0
w tym mężczyźni	7	12	7
w tym nieletni	0	0	0

Dane Zespołu Interdyscyplinarnego w gminie Marcinowice.

Tabela 29. Działania korekcyjno-edukacyjne wobec osób stosujących przemoc domową w gminie w latach 2022-2024

zakres danych	2022	2023	2024
liczba osób stosujących przemoc domową oraz osób przejawiających zachowania agresywne z terenu gminy objętych działaniami korekcyjno-edukacyjnymi	0	0	0

Dane Zespołu Interdyscyplinarnego w gminie Marcinowice.

Z analizy przedstawionych danych wynika, że w rozpatrywanym okresie liczba stwierdzonych faktów stosowania przemocy zmniejszała się z roku na rok. W latach 2022-2023 wśród osób, które doznały przemocy, zdecydowanie przeważały kobiety, natomiast w 2024 były to głównie kobiety i osoby nieletnie. Stwierdzono również przypadki stosowania przemocy wobec osób starszych i mężczyzn. Stosującymi przemoc najczęściej byli mężczyźni, w wielu przypadkach pozostający pod wpływem alkoholu.

W latach 2022-2024 wobec osób stosujących przemoc domową w gminie Marcinowice nie były podejmowane działania korekcyjno-edukacyjne, ponieważ nie odnotowano osób kwalifikujących się do udziału w ww. programie.

Osobom dotkniętym problemami uzależnień i przemocy domowej pomoc świadczy Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Wsparcia z powodu alkoholizmu udzielono 29 rodzinom (41 osobom w rodzinach) w 2022 r., 31 rodzinom (50 osobom w rodzinach) w 2023 r. i ponownie 31 rodzinom (43 osobom w rodzinach) w 2024 r., narkomania była przyczyną przyznania wsparcia 1 osobie w 2023 r. i 1 osobie w 2024 r., natomiast pomoc z powodu przemocy domowej przyznano 3 rodzinom (7 osobom w rodzinach) w 2024 r.

Na terenie gminy Marcinowice jednostkami wsparcia dla osób uzależnionych lub dotkniętych przemocą domową są (obok GOPS-u, GKRPA, Zespołu Interdyscyplinarnego) Punkt Konsultacyjny oraz 2 świetlice realizujące program opiekuńczo-wychowawczy.

Profesjonalne wsparcie dla osób uzależnionych i współuzależnionych świadczy funkcjonujący w gminie Punkt Konsultacyjny. Placówka mieszcząca się w siedzibie Stowarzyszenia Krzewienia Trzeźwości „Jasny Horyzont” w Mysłakowie odgrywa istotną rolę w zakresie wychowania w trzeźwości, przeciwdziałania alkoholizmowi i przemocy domowej. Funkcjonowanie Punktu obejmuje: prowadzenie działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień, udzielanie

osobom i rodzinom konsultacji oraz porad profilaktycznych w sprawach uzależnień, motywowanie zarówno osób uzależnionych, jak i członków ich rodzin do podjęcia psychoterapii w placówkach leczenia uzależnienia, kierowanie do leczenia specjalistycznego, motywowanie osób pijących ryzykownie i szkodliwie, ale nieuzależnionych, do zmiany szkodliwego wzoru picia, udzielanie wsparcia po zakończonym leczeniu, udzielanie informacji o możliwościach uzyskania pomocy w związku z wystąpieniem przemocy domowej, która jest częstym zjawiskiem wśród osób uzależnionych.

Wsparcia udzielają także organizacje pozarządowe działające w gminie na rzecz rodziny i dziecka oraz w obszarze profilaktyki i przeciwdziałania uzależnieniom. Jedną z nich jest Stowarzyszenie Krzewienia Trzeźwości „Jasny Horyzont” w Mysłakowie, które organizuje warsztaty i szkolenia prowadzone przez terapeutów, profilaktyczne festyny, pikniki rodzinne, wycieczki krajoznawcze i zloty motocyklowe oraz pielgrzymki do miejsc kultu.

Ponadto mieszkańcy gminy mogą korzystać z placówek zlokalizowanych poza gminą, są to m.in.: Ośrodek Interwencji Kryzysowej przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Świdnicy, Poradnia Terapii Uzależnienia i Współuzależnienia od Alkoholu w Świdnicy, Zakład Lecznictwa Odwykowego dla Osób Uzależnionych od Alkoholu w Czarnym Borze, Oddział Leczenia Alkoholowych Zespołów Abstynencyjnych w Wałbrzychu oraz Hostel dla Ofiar Przemocy w Rodzinie przy Fundacji Pomocy Biednym Dzieciom „Ut Unum Sint” w Świdnicy, a także Diecezjalna Specjalistyczna Poradnia Rodzinna w Świdnicy.

2.3.1.7. EDUKACJA, KULTURA, SPORT I REKREACJA, SEKTOR POZARZĄDOWY, KOŚCIOŁY

Poniższe tabele przedstawiają informacje na temat żłobków, placówek wychowania przedszkolnego, placówek systemu oświaty, kultury i obiektów sportowo-rekreacyjnych funkcjonujących na terenie gminy.

Tabela 30. Opieka nad dziećmi do lat 3 w gminie (w roku szkolnym 2024/2025)

typ placówki	liczba placówek	liczba dzieci objętych opieką	liczba opiekunów
żłobek lub klub dziecięcy	1	24	3
w tym prowadzone przez gminę	1	24	3
w tym prowadzone przez inne podmioty	–	–	–

Dane Urzędu Gminy Marcinowice.

Tabela 31. Placówki wychowania przedszkolnego działające w gminie (w roku szkolnym 2024/2025)

typ placówki	liczba	liczba dzieci	liczba nauczycieli (etatów)
placówki wychowania przedszkolnego	6	162	14
w tym przedszkola	1	75	9
w tym oddziały przedszkolne w szkołach	5	87	5

Dane Urzędu Gminy Marcinowice.

Tabela 32. Placówki oświatowe działające w gminie (w roku szkolnym 2024/2025)

typ placówki	liczba	liczba uczniów	liczba nauczycieli (etatów)
szkoła podstawowa	2	445	52
szkoła ponadpodstawowa	–	–	–

Dane Urzędu Gminy Marcinowice.

Tabela 33. Placówki kultury w gminie w 2024 r.

typ placówki	liczba
ośrodki kultury	1
biblioteki i filie	1 główna, 1 filia
światlice wiejskie	17

Dane Urzędu Gminy Marcinowice.

Tabela 34. Obiekty sportowo-rekreacyjne i kluby sportowe w gminie w 2024 r.

rodzaj podmiotu	liczba
obiekty sportowo-rekreacyjne	hala widowiskowo-sportowa, wielofunkcyjne boisko sportowe, 2 kompleksy sportowe Orlik, 18 boisk do piłki nożnej, boiska i sale gimnastyczne przy placówkach oświatowych, 8 siłowni zewnętrznych, place zabaw
kluby sportowe (łącznie z uczniowskimi)	2
w tym uczniowskie kluby sportowe	1

Dane Urzędu Gminy Marcinowice.

Poniższa tabela przedstawia wykaz podmiotów wspierających rodziny i dzieci z gminy działających na jej terenie.

Tabela 35. Podmioty wspierające rodziny i dzieci z gminy działające na jej terenie

lp.	nazwa podmiotu	adres podmiotu
1.	Urząd Gminy Marcinowice	
2.	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	ul. Tuwima 2, 58-124 Marcinowice
3.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	
4.	Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy	ul. Kwiatowa 1, 58-124 Marcinowice

5.	Punkt Konsultacyjny dla osób uzależnionych i współuzależnionych	Mysłaków 22, 58-124 Marcinowice
6.	Stowarzyszenie Krzewienia Trzeźwości w Rodzinie – „Jasny Horyzont”	
7.	Centrum Kulturalno-Biblioteczne	ul. Tuwima 2, 58-124 Marcinowice
8.	Filia Biblioteki Publicznej w Marcinowicach	
9.	Biblioteka Publiczna w Wirach	Wiry 61, 58-124 Marcinowice
10.	Klub Malucha w Wirach	
11.	Publiczne Przedszkole w Marcinowicach	ul. Gajcego 8, 58-124 Marcinowice
12.	Szkoła Podstawowa im. Lotników Polskich w Marcinowicach	ul. Kolejowa 18a, 58-124 Marcinowice
13.	Szkoła Podstawowa im. K. K. Baczyńskiego w Strzelcach	Strzelce 2, 58-124 Marcinowice
14.	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej	Wiry 16, 58-124 Marcinowice
15.	„Aga-Med”	Strzelce 36a, 58-124 Marcinowice
16.	Praktyka Lekarza Rodzinnego w Marcinowicach	ul. Staffa 1, 58-124 Marcinowice
17.	Klub Seniora „Spełnione Marzenia” w Kątkach	Kątki 23, 58-124 Marcinowice
18.	Klub Seniora „Młodzi Duchem” w Szczepanowie	Szczepanów 100, 58-124 Marcinowice
19.	Gminny Ludowy Klub Sportowy Marcinowice	ul. Tuwima 2, 58-124 Marcinowice
20.	Uczniowski Klub Sportowy „Radunia” Tąpadła	Tąpadła 47, 58-124 Marcinowice
21.	Fundacja Marsjaity u Małgorzaty	Tąpadła 52, 58-124 Marcinowice
22.	Stowarzyszenie „Po Białej Stronie Ślęży”	Biała 46, 58-124 Marcinowice
23.	Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Strzelce	Strzelce 63, 58-124 Marcinowice
24.	Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Śmiałowice	Śmiałowice 34, 58-124 Marcinowice

Dane Urzędu Gminy Marcinowice i opracowanie własne.

Podmioty, które wspierają rodziny i dzieci na terenie gminy Marcinowice, to także 6 jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych w miejscowościach Marcinowice, Mysłaków, Strzelce, Śmiałowice, Tworzyjanów i Zebrzydów), 17 świetlic wiejskich oraz 13 Kół Gospodyń Wiejskich w miejscowościach Biała, Chwałków, Gola Świdnicka, Kątki, Klecin, Mysłaków, Sady, Strzelce, Szczepanów, Tąpadła, Wirki, Wiry i Zebrzydów.

Zgodnie z art. 36 ust. 2 pkt n ustawy o pomocy społecznej, formą świadczenia niepieniężnego jest mieszkanie chronione, które jest formą pomocy społecznej przygotowującą pod opieką specjalistów osoby tam przebywające do prowadzenia samodzielnego życia lub wspomagającą te osoby w codziennym funkcjonowaniu – jako zadanie obowiązkowe gminy. W 2024 r. na terenie gminy Marcinowice nie funkcjonowały mieszkanie chronione.

W 2024 r. w gminie Marcinowice funkcjonowały 4 parafie Kościoła rzymskokatolickiego. Dane zawiera poniższa tabela.

Tabela 36. Parafie rzymskokatolickie na terenie gminy w 2024 r.

dekanat	nazwa parafii	adres
---------	---------------	-------

Świdnica – Wschód	Parafia pw. św. Wawrzyńca w Śmiałowicach	Śmiałowice 32, 58-124 Marcinowice
	Parafia pw. Wszystkich Świętych w Strzelcach	Strzelce 53, 58-124 Marcinowice
	Parafia pw. św. Katarzyny Dziewicy i Męczennicy w Mysłakowie	Mysłaków 82, 58-124 Marcinowice
	Parafia pw. św. Michała Archanioła w Wirach	Wiry 54, 58-124 Marcinowice

Dane Urzędu Gminy Marcinowice.

Wszystkie parafie rzymskokatolickie z gminy Marcinowice należą do dekanatu Świdnica – Wschód wchodzącego w skład diecezji świdnickiej.

Diecezjalny Wydział Duszpasterstwa Rodzin Świdnickiej Kurii Biskupiej (pl. św. Jana Pawła II 1, 58-100 Świdnica) zajmuje się wspieraniem rodzin, małżeństw i osób samotnych oraz rodzin w kryzysie.

Na poziomie diecezji działalność i współpracę parafialnych oraz rejonowych doradców życia rodzinnego koordynuje **Wydział Duszpasterstwa Rodzin Świdnickiej Kurii Biskupiej. Diecezjalnego Doradcę Życia Rodzinnego** powołuje Biskup Diecezjalny na wniosek Diecezjalnego Duszpasterza Rodzin. Funkcję diecezjalnego duszpasterza rodzin pełni ks. mgr Mirosław Rakoczy (e-mail: duszpasterstworodzin@diecezja.swidnica.pl), a diecezjalnej doradczynie życia rodzinnego Małgorzata Kowalska (rodzina.swidnica@wp.pl, tel. 512 268 262). Doradcy życia rodzinnego są osobami pierwszego kontaktu i mogą udzielić osobistego wsparcia, posiadają też wiedzę, gdzie można uzyskać profesjonalną pomoc w różnych sytuacjach tego wymagających.

Kompleksową pomocą rodzinie, małżeństwom i narzeczonym oraz osobom przeżywającym trudności, małżeństwom w kryzysie i rodzinom z trudnościami wychowawczymi służy funkcjonująca przy Wydziale Duszpasterstwa Rodzin Diecezjalna Specjalistyczna Poradnia Rodzinna w Świdnicy (ul. Budowlana 6B, 58-100 Świdnica). Specjaliści służący pomocą to wykwalifikowana kadra, w skład której wchodzi: psycholog, pedagog, ologofrenopedagog, logopeda, prawnik, doradca życia rodzinnego oraz duszpasterz. Poradnia oferuje możliwość skorzystania z pomocy w formie terapii indywidualnej, grupowej, porad pedagogicznych, konsultacji psychologicznych, pomocy prawnej w zakresie prawa rodziny, logopedycznej na różnych etapach rozwoju dziecka oraz młodzieży, a także dla osób z doświadczeniem wylewu i udaru. Doradca życia rodzinnego służy swą wiedzą i pomocą w nauce naturalnych metod planowania rodziny, wspiera rodziny przy podjęciu decyzji o adopcji, towarzyszy samotnym kobietom w ciąży w sytuacjach trudnych. Duszpasterz służy pomocą osobom rozeznającym drogę życiową, będącym w kryzysach małżeńskich, rodzinnych, wychowawczych. Przy poradni funkcjonuje także punkt

konsultacyjno-informacyjny Apostolstwa Trzeźwości Diecezji Świdnickiej oraz telefon zaufania. Dyrektorem i duszpasterzem poradni jest ks. mgr lic. Marcin Czchowski (tel. 668 777 028). Gmina Marcinowice współfinansuje działalność Diecezjalnej Specjalistycznej Poradni Rodzinnej, dzięki czemu udzielane wsparcie jest bezpłatne.

Pomoc dzieciom i rodzinom znajdującym się w sytuacjach kryzysowych świadczy również Caritas Diecezji Świdnickiej, m.in. Centrum Charytatywne w Świdnicy, Warsztaty Terapii Zajęciowej w Świdnicy i Mokrzeszowie, Świetlica socjoterapeutyczna w Świdnicy, Dom Samotnej Matki w Pieszcach, Jadłodajnie w Świdnicy, Bielawie, Dzierżoniowie, Nowej Rudzie, Piławie Górnej i Wałbrzychu, Spizarnia Caritas, wypożyczalnia specjalistycznych łóżek rehabilitacyjnych.

2.3.2. JEDNOSTKI WSPARCIA SPOZA STRUKTUR GMINY

2.3.2.1. PIECZA ZASTĘPCZA, POMOC PSYCHOLOGICZNO-PEDAGOGICZNA, WSPARCIE OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI

Mieszkańców gminy Marcinowice obejmują zasięgiem swego działania jednostki powiatowe. W zakresie pieczy zastępczej funkcję tę pełni **Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie**. Do zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej realizowanych przez PCPR należy m.in.:

- utworzenie zespołu ds. rodzinnej pieczy zastępczej, który m.in. zajmuje się prowadzeniem naboru kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka; kwalifikowaniem osób kandydujących do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka, prowadzeniem poradnictwa i terapii dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą i ich dzieci oraz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej, dokonywaniem okresowej oceny sytuacji dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej oraz oceny tych rodzin
- wyznaczenie koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej,
- wypłacanie świadczeń dla rodzin zastępczych,
- wydawanie skierowań do placówki opiekuńczo-wychowawczej,
- pomoc dla osób usamodzielnianych, opuszczających po osiągnięciu pełnoletności, rodzinę zastępczą, rodzinny dom dziecka, placówkę opiekuńczo-wychowawczą lub regionalną placówkę opiekuńczo-terapeutyczną.

Poniższa tabela przedstawia dane o działalności **Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Świdnicy** w odniesieniu do dzieci z terenu gminy Marcinowice umieszczonych w pieczy zastępczej.

Tabela 37. Działalność PCPR-u w 2024 r. w odniesieniu do dzieci z terenu gminy umieszczonych w pieczy zastępczej

zakres danych	2024
liczba dzieci z gminy zgłoszonych do adopcji	0
liczba dzieci z gminy adoptowanych	0
liczba dzieci z gminy umieszczonych w rodzinach zastępczych	0
liczba dzieci z gminy umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	0
liczba dzieci z gminy przebywających w rodzinach zastępczych	5
liczba dzieci z gminy przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	7
liczba rodzin zastępczych, które objęły opieką dzieci z gminy	3
liczba usamodzielnionych dzieci z gminy	0
liczba dzieci, które powróciły do rodzin biologicznych	0

Dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Świdnicy.

Pomoc dzieciom i młodzieży z terenu gminy oraz ich rodzicom świadczy także **Zespół Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych w Świdnicy**. W Poradni dzieci mogą korzystać z usług specjalistów – m.in. psychologa, pedagoga, terapeuty oraz logopedy. Placówka oferuje dzieciom i młodzieży różne formy wsparcia, m.in.: indywidualne lub grupowe zajęcia terapeutyczne, grupy wsparcia, prowadzenie mediacji, interwencje kryzysowe, porady i Konsultacje, realizuje zadania, m.in. poprzez: konsultację, diagnozę, terapię, doradztwo, wydawanie opinii i orzeczeń, a także przez działalność profilaktyczną i informacyjną. W roku szkolnym 2023/2024 do Zespołu Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych w Świdnicy zgłoszono 152 dzieci i młodzieży z terenu gminy. Specjaliści z placówki prowadzili wsparcie w następującej formie:

- diagnoza psychologiczna, pedagogiczna lub logopedyczna – 152 dzieci,
- zajęcia terapeutyczne dla dzieci i młodzieży (indywidualne lub grupowe) – 11 dzieci,
- terapia rodzin – 6,
- grupy wsparcia – 1,
- warsztaty – 1,
- porady i konsultacje – 9.

2.3.2.2. PRZESTĘPCZOŚĆ ORAZ DZIAŁANIA PODEJMOWANE NA RZECZ ZAPEWNIENIA BEZPIECZEŃSTWA W GMINIE, NADZÓR KURATORSKI

Według danych udostępnionych na potrzeby opracowania niniejszego dokumentu przez Posterunek Policji w Marcinowicach, w 2022 r. stwierdzono ogółem 89 przestępstw, w 2023 r. 55 przestępstw, a w 2024 r. 73 przestępstwa. Dane szczegółowe dotyczące przestępstw w rozbiciu na poszczególne kategorie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 38. Przestępstwa odnotowane w gminie w latach 2022-2024

zakres danych	liczba przestępstw		
	2022	2023	2024
stwierdzono ogółem przestępstw:	89	55	73
w tym popełnionych przez nieletnich:	2	0	1
w tym według poszczególnych kategorii przestępstw:			
przeciwko życiu i zdrowiu	1	8	15
przeciwko wolności	–	–	–
przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji	19	23	24
przeciwko mieniu	21	18	28
przeciwko rodzinie i opiece	5	–	–
przeciwko wiarygodności dokumentów	–	–	–
przeciwko wolności seksualnej obyczajowości	–	–	–
z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii	9	6	6

Dane Posterunku Policji w Marcinowicach.

Do najczęściej popełnianych przestępstw w 2024 r. należały: przestępstwa przeciwko mieniu (28 przypadków, o 10 więcej w porównaniu z 2023 r.), przestępstwa przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji (24 przypadki, o 1 więcej w porównaniu z 2023 r.), przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu (15 przypadków, o 7 więcej w porównaniu z 2023 r.) oraz przestępstwa z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii (6 przypadków, tyle samo co w 2023 r.). W analizowanym okresie odnotowano 2 przestępstwa popełnione przez osoby nieletnie w 2022 r. i 1 przestępstwo w 2024 r.

Policja pełni niezwykle ważną rolę w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej, przeprowadzając interwencje domowe. Funkcjonariusze Policji, podejmując czynności wobec rodziny, w której występuje przemoc, mają za zadanie:

- udzielać osobie doznającej przemocy domowej niezbędnej pomocy, w tym udzielać pierwszej pomocy przedmedycznej,
- organizować niezwłocznie dostęp do pomocy medycznej, jeżeli wymaga tego stan zdrowia osoby doznającej przemocy domowej,
- podejmować, w razie potrzeby, inne niezbędne czynności zapewniające ochronę życia, zdrowia i mienia osób doznających przemocy domowej, włącznie z zastosowaniem na podstawie odrębnych przepisów w stosunku do osoby stosującej przemoc domową środków przymusu bezpośredniego i zatrzymania,
- przeprowadzać, o ile jest to możliwe, z osobą stosującą przemoc domową rozmowę, w szczególności o odpowiedzialności karnej za znęcanie się fizyczne lub psychiczne nad osobą najbliższą lub inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku

zależności od osoby stosującej przemoc domową albo nad małoletnim lub pełnoletnią osobą nieporadną ze względu na jej wiek lub stan zdrowia, oraz wzywa osobę stosującą przemoc domową do zachowania zgodnego z prawem i zasadami współżycia społecznego,

- przeprowadzać na miejscu zdarzenia, w przypadkach niecierpiących zwłoki, czynności procesowe w niezbędnym zakresie, w granicach koniecznych do zabezpieczenia śladów i dowodów przestępstwa,
- podejmować działania mające na celu zapobieganie zagrożeniom mogącym występować w środowisku domowym, w szczególności składać systematyczne wizyty sprawdzające stan bezpieczeństwa osoby doznającej przemocy domowej, w zależności od potrzeb określonych przez grupę diagnostyczno-pomocową,
- dokonywać niezbędnych ustaleń w zakresie udziału osoby stosującej przemoc domową w programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową lub w programach psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową,
- informować, w formie notatki urzędowej, zespół interdyscyplinarny o działaniach podejmowanych wobec osoby doznającej przemocy domowej oraz osoby stosującej przemoc domową, w tym w szczególności o udziale w programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową lub w programach psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową.

W wyniku podejmowanych działań wprowadzane są procedury „Niebieskie Karty”.

Jedną z możliwości ograniczenia władzy rodzicielskiej jest poddanie jej wykonywania stałemu **nadzorowi kuratora sądowego**. Sąd, wydając orzeczenie o ograniczeniu władzy rodzicielskiej, stosuje środek, który będzie skuteczny z punktu widzenia podjętej interwencji. Środek ten umożliwia kontrolę postępowania zarówno rodziców, jak i małoletniego.

Nadzór kuratorski to forma wsparcia i monitorowania, wykonywana przez kuratora sądowego, mająca na celu pomoc w rozwiązywaniu problemów. Kurator kontroluje zachowanie i wypełnianie obowiązków, monitoruje sytuację i udziela wsparcia. Nadzór nad nieletnimi ma na celu pomoc w powrocie na właściwą drogę, resocjalizację, wsparcie w rozwoju postaw społecznych. Nadzór nad rodzicami (w sprawach opiekuńczych) polega na monitorowaniu sytuacji dziecka, ma na celu pomoc w prawidłowym sprawowaniu pieczy oraz informowanie sądu o ewentualnych nieprawidłowościach.

Szczegółowe dane pozyskane z Sądu Rejonowego w Świdnicy – III Wydziału Rodzinnego i Nieletnich – dotyczące nadzorów kuratorskich prowadzonych w latach 2022-2024 wobec mieszkańców gminy Marcinowice prezentuje tabela poniżej.

Tabela 39. Nadzory prowadzone w gminie w latach 2022-2024

2022		2023		2024	
sprawy, w których rodzic został pozbawiony władzy rodzicielskiej					
liczba spraw	liczba osób	liczba spraw	liczba osób	liczba spraw	liczba osób
0	0	2	2	1	1
sprawy, w których została ograniczona władza rodzicielska					
liczba spraw	liczba osób	liczba spraw	liczba osób	liczba spraw	liczba osób
3	10	4	13	4	13
spraw nieletnich					
którzy dokonali czynu karalnego					
liczba spraw		liczba spraw		liczba spraw	
2		5		0	
prezentują przejawy demoralizacji					
liczba spraw		liczba spraw		liczba spraw	
0		0		1	

Dane Sądu Rejonowego w Świdnicy III Wydziału Rodzinnego i Nieletnich.

Poniższa tabela zawiera wykaz podmiotów spoza struktur gminy świadczących wsparcie mieszkańcom z terenu gminy Marcinowice.

Tabela 40. Podmioty wspierające rodziny i dzieci z gminy Marcinowice usytuowane poza strukturami gminy w 2024 r.

lp.	nazwa podmiotu	adres podmiotu
1.	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Świdnicy	ul. Wałbrzyska 15, 58-100 Świdnica
2.	Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności	
3.	Ośrodek Interwencji Kryzysowej	ul. Żeromskiego 16/8, 58-100 Świdnica
4.	Zespół Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych w Świdnicy	ul. Pionierów Ziemi Świdnickiej 14, 58-100 Świdnica
5.	Powiatowy Urząd Pracy w Świdnicy	ul. Skłodowskiej-Curie 5, 58-100 Świdnica
6.	Komenda Powiatowa Policji w Świdnicy	ul. Jagiellońska 23, 58-100 Świdnica
7.	Posterunek Policji w Marcinowicach	ul. Tuwima 27, 58-124 Marcinowice
8.	Sąd Rejonowy w Świdnicy III Wydział Rodzinny i Nieletnich	ul. Okulickiego 2-4, 58-100 Świdnica
9.	I Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej do Wykonywania Orzeczeń w Sprawach Rodzinnych i Nieletnich	
10.	II Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej do Wykonywania Orzeczeń w Sprawach Karnych	
11.	III Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej do Wykonywania Orzeczeń w Sprawach Karnych	
12.	Prokuratura Rejonowa w Świdnicy	ul. Zamkowa 2, 58-100 Świdnica
13.	Kuratorium Oświaty we Wrocławiu	Pl. Powstańców Warszawy 1, 50-153 Wrocław

14.	Dolnośląski Ośrodek Polityki Społecznej	ul. Trzebnicka 42, 50-231 Wrocław
15.	Diecezjalna Specjalistyczna Poradnia Rodzinna w Świdnicy	ul. Budowlana 6, 58-100 Świdnica
16.	Caritas Diecezji Świdnickiej	ul. Westerplatte 4-6, 58-100 Świdnica
17.	Dolnośląskie Centrum Leczenia Uzależnień w Czarnym Borze – Poradnia Terapii Uzależnienia i Współuzależnienia od Alkoholu w Świdnicy	ul. Westerplatte 47, 58-100 Świdnica
18.	Zakład Lecznictwa Odwykowego dla Osób Uzależnionych od Alkoholu w Czarnym Borze	ul. Parkowa 8, 58-379 Czarny Bór
19.	Poradnia Zdrowia Psychicznego	ul. Zamenhoffa 47, 58-100 Świdnica
20.	Hostel dla Ofiar Przemocy w Rodzinie przy Fundacji Pomocy Biednym Dzieciom „Ut Unum Sint”	ul. Mickiewicza 9, 58-100 Świdnica
21.	Środowiskowy Dom Samopomocy	ul. Kozara-Słobódzkiego 28, 58-100 Świdnica
22.	Stowarzyszenie Świdnicki Bank Żywności	ul. Wodna 4, 58-100 Świdnica
23.	Polski Czerwony Krzyż Zarząd Rejonowy	Pl. Grunwaldzki 3, 58-100 Świdnica
24.	Towarzystwo Pomocy im. św. Brata Alberta Koło w Świdnicy	ul. św. Brata Alberta 5, 58-100 Świdnica
25.	Zespół Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych	ul. Serbska 78, 58-100 Świdnica
26.	Całodobowe Placówki Opiekuńczo-Wychowawcze Chata „SKSK” Fundacji Ziemi Świdnickiej „SKSK”	ul. Sikorskiego 62a, 58-100 Świdnica

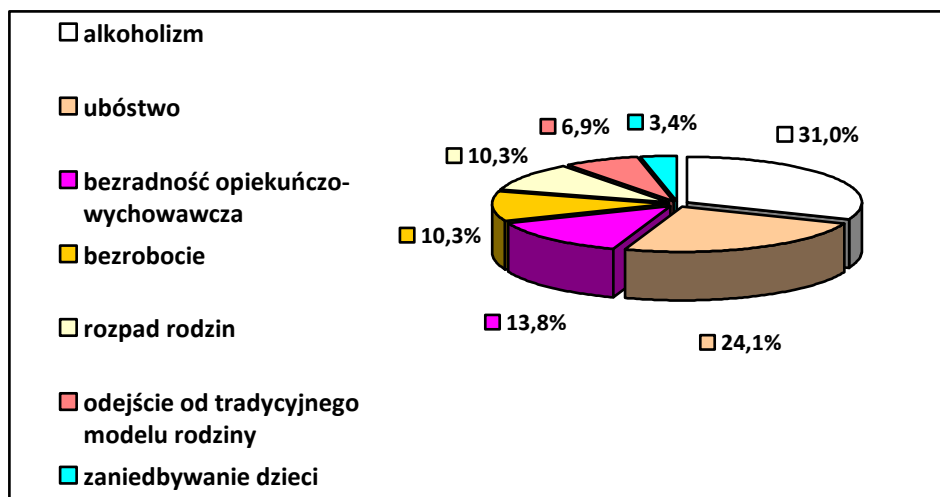
Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Marcinowicach.

2.4. BADANIA ANKIETOWE

2.4.1. BADANIA ANKIETOWE PRZEPROWADZONE WŚRÓD MIESZKAŃCÓW

Respondentów poproszono o wskazanie problemów, które najbardziej uwidaczniają się w gminie i rzutują na prawidłowe funkcjonowanie rodzin. Pytanie miało charakter półotwarty z możliwością dokonania wielokrotnego wyboru. Ankietowani najczęściej wymieniali alkoholizm (31%), ubóstwo (24,1%) oraz bezradność opiekuńczo-wychowawczą (13,8%). W dalszej kolejności wymieniali bezrobocie i rozpad rodzin (po 10,3%), odejście od tradycyjnego modelu rodziny (6,9%), a także zaniedbywanie dzieci (3,4%). Rozkład odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

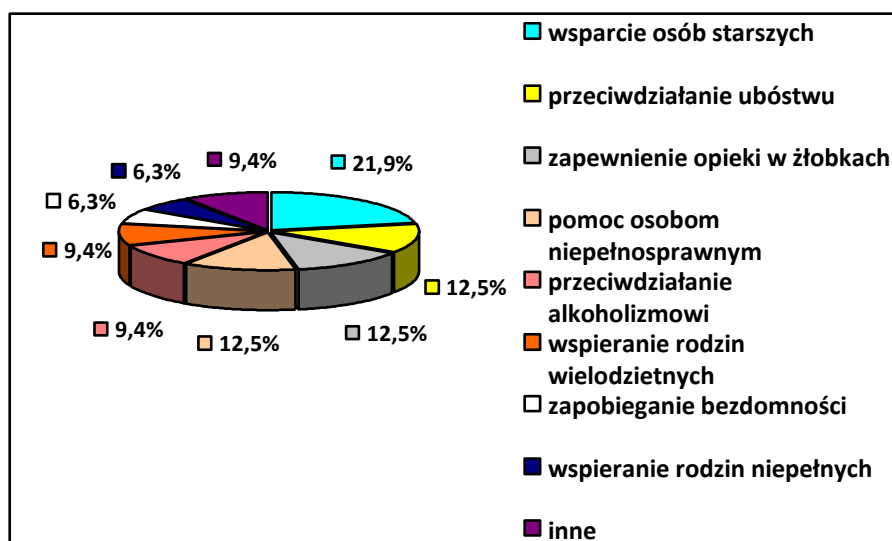
Wykres 1. Jakie problemy, niekorzystne zjawiska w Pani/Pana ocenie najbardziej uwidaczniają się w gminie?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

W następnym pytaniu poproszono badanych o wskazanie obszarów, w jakich działania podejmowane i skierowane do rodzin bądź oferowane im wsparcie są najbardziej niezadowolające. Rozkład uzyskanych odpowiedzi ilustruje kolejny wykres.

Wykres 2 W jakich obszarach należałoby podjąć lub zintensyfikować działania, by poprawić jakość życia i kondycję rodzin zamieszkujących teren gminy?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

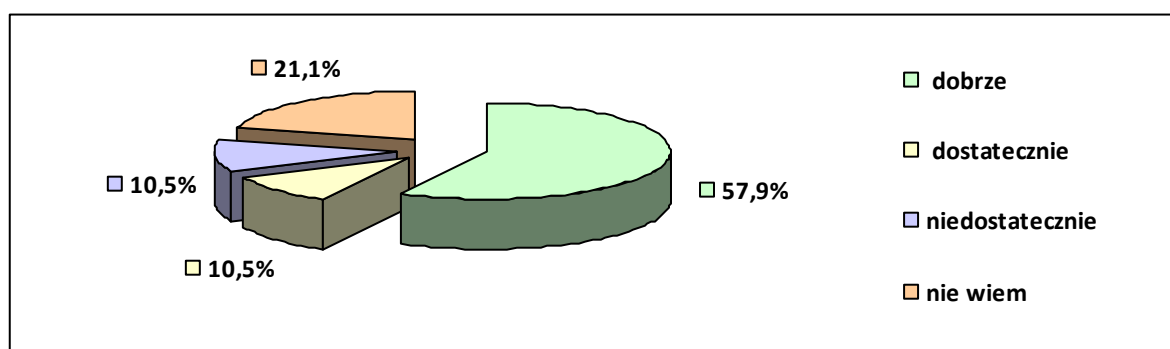
W opinii ankietowanych oferta pomocy świadczonej osobom i rodzinom w gminie jest najmniej zadowolająca przede wszystkim w takich obszarach, jak: wsparcie osób starszych (21,9%), przeciwdziałanie ubóstwu, zapewnienie opieki w żłobkach i pomoc osobom niepełnosprawnym (po 12,5%), a także przeciwdziałanie alkoholizmowi i wspieranie rodzin wielodzietnych (po 9,4%) oraz zapobieganie bezdomności i wspieranie rodzin niepełnych (po 6,3%).

Badanie ankietowe pozwoliło też poznać opinie jego uczestników na temat oferty w zakresie edukacji oraz zaspokajania potrzeb w zakresie opieki przedszkolnej i opieki nad dziećmi do lat 3. Brak żłobka jest problemem dla 21,1% ankietowanych. Tylko 5,2%

badanych stwierdziło, że oferta w zakresie opieki nad dziećmi do lat 3 zaspokaja potrzeby mieszkańców. Bardzo wysoki odsetek (73,7%) respondentów nie potrafił jednoznacznie wypowiedzieć się w tej sprawie. Jeśli chodzi o kwestię opieki przedszkolnej w gminie, to zdaniem 31,6% ankietowanych potrzeby mieszkańców w tym obszarze są zaspokajane. Jednak 15,8% badanych nie podziela tej opinii. Wysoki odsetek (52,6%) respondentów miał trudności z odniesieniem się do tej kwestii.

Bardzo pozytywnie oceniono ofertę edukacyjną szkół w gminie. Według 57,9% badanych jest ona dobra, a kolejne 10,5% ankietowanych przyznało, że jest dostateczna. Jednocześnie 10,5% respondentów stwierdziło, że jest ona niedostateczna. Opinii w tej kwestii nie wyraziło 21,1% pytanych. Rozkład uzyskanych odpowiedzi prezentuje poniższy wykres.

Wykres 3. Jak Pani / Pan ocenia ofertę edukacyjną szkół w gminie?

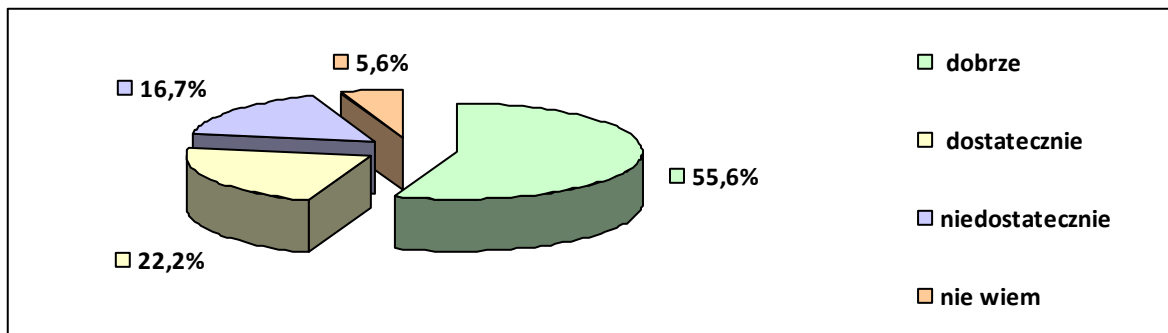

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Uczestnicy badania bardzo pozytywnie ocenili atrakcyjność i jakość oferty kulturalnej w gminie, bowiem 63,2% ankietowanych uznało ją za dobrą, a kolejne 21,1% pytanych przyznało, że jest dostateczna. Nikt z badanych nie stwierdził, że jest ona niedostateczna. Jednoznacznej odpowiedzi na to pytanie nie udzieliło 15,7% respondentów. Bardzo pozytywnie oceniono także ofertę gminy w zakresie sportu i rekreacji. Jako dobrą uznało ją 57,9% ankietowanych, z kolei 21,1% respondentów przyznało, że jest dostateczna. Tylko 5,3% badanych stwierdziło, że jest niedostateczna. Opinii w tej sprawie nie przedstawiło 15,7% pytanych.

Zdecydowana większość (77,8%) uczestników badania pozytywnie oceniła ofertę w zakresie ochrony zdrowia w gminie. Według 55,6% ankietowanych jest ona dobra, z kolei 22,2% respondentów stwierdziło, że jest dostateczna. Jednak 16,7% badanych uznało, że jest niedostateczna. Zdania w tej sprawie nie miało 5,6% pytanych. Uzyskane wyniki ankiety odnoszące się do ochrony zdrowia prezentuje poniższy wykres.

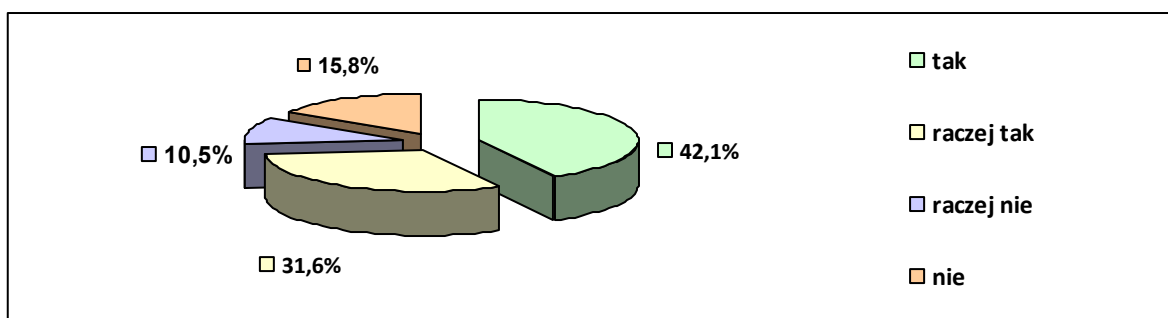
Wykres 4. Jak Pani / Pan ocenia funkcjonalność i jakość oferty w zakresie ochrony zdrowia w gminie?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

W badaniu poruszono także kwestię poczucia bezpieczeństwa w miejscu zamieszkania. Większość (73,7%) respondentów stwierdziła, że w miejscu zamieszkania czuje się bezpiecznie lub raczej bezpiecznie. Jednocześnie 26,3% badanych wyraziło odmienną opinię. Rozkład odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 5. Czy czuje się Pani/Pan bezpiecznie w miejscu zamieszkania?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

W ankiecie znalazło się również pytanie pozwalające badanym wskazać działania, jakie należałoby podjąć w gminie w celu poprawy funkcjonowania rodzin. Odpowiadając, ankietowani szczególny nacisk położyli na konieczność budowy mieszkań komunalnych i socjalnych oraz poprawy funkcjonowania komunikacji publicznej, zarówno wewnątrz gminy, jak i połączeń z ośrodkami miejskimi. Za równie ważne uznano zwiększenie liczby miejsc w żłobkach, rozszerzenie wsparcia dla seniorów oraz tworzenie nowych miejsc pracy na lokalnym rynku, a także pomoc w uprzątnięciu miejsc publicznych po powodziach.

2.4.2. BADANIA ANKIETOWE W PLACÓWKACH OŚWIATOWYCH

Analiza sytuacji dziecka w gminie została dokonana na podstawie badań ankietowych przeprowadzonych w funkcjonujących na jej terenie placówkach systemu oświaty. Badanie to pozwoliło zdiagnozować środowisko szkolne i rodzinne uczniów pod kątem występowania zachowań o cechach patologii społecznej oraz uzyskać informacje na temat prowadzonych w szkołach działań opiekuńczo-wychowawczych, profilaktycznych i leczniczych. Do analizy przedłożono 2 ankiety – wypełnione przez pedagogów szkolnych lub dyrektorów placówek systemu oświaty funkcjonujących na terenie gminy:

- Szkoła Podstawowa im. Lotników Polskich z Oddziałami Przedszkolnymi w Marcinowicach (liczba uczniów: 377, liczba nauczycieli: 35),
- Szkoła Podstawowa im. Krzysztofa Kamila Baczyńskiego z Oddziałami Przedszkolnymi w Strzelcach (liczba uczniów: 120, liczba nauczycieli: 21).

Zasoby i oferta szkolna

Z analizy ankiet wynika, iż obie ankietowane szkoły zatrudniają pedagoga, psychologa, logopedę i doradcę zawodowego, zaś opieką pielęgniarską objęci są uczniowie jednej placówki. Wszystkie szkoły zapewniają dostęp do Internetu, dysponują także salami gimnastycznymi i boiskami sportowymi. W żadnej z ankietowanych placówek nie utworzono klasy integracyjnej. Obie szkoły prowadzą dożywianie uczniów. Placówki systemu oświaty z terenu gminy organizują uczniom zajęcia dodatkowe oraz zapewniają opiekę w ramach zajęć świetlicowych, oferują także zajęcia przeznaczone dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.

Problemy w otoczeniu szkolnym i rodzinnym uczniów

Uczestnicy badania stwierdzali występowanie zjawisk patologicznych i negatywnych zachowań w społeczności uczniowskiej oraz dysfunkcji i patologii w otoczeniu domowym uczniów, podając jednocześnie liczbę ujawnionych przypadków. Problemy, które w najpoważniejszym stopniu dosięgają uczniów i ich rodziny, identyfikowano w dwojaki sposób: wypełniając zamknięte katalogi obejmujące 12 i 6 zmiennych oraz odpowiadając na pytania o charakterze otwartym, określając subiektywnie stopień natężenia występujących problemów w ciągu trzech ostatnich lat. Uzyskane informacje prezentują poniższe tabele.

Tabela 41. Negatywne zachowania oraz zjawiska patologiczne występujące w społeczności uczniowskiej w roku szkolnym 2023/2024

rodzaj negatywnych zachowań i zjawisk patologicznych	obecność poszczególnych zjawisk		
	liczba placówek, w których stwierdzono	liczba ujawnionych przypadków	liczba placówek, w których nie stwierdzono
palenie papierosów	1	6	1
sięganie po alkohol	0	0	2
sięganie po narkotyki	0	0	2
niszczenie mienia szkolnego	1	8	1
kradzieże na terenie szkoły	0	0	2
dyskryminacja w grupie rówieśniczej	1	6	1
udział w grupach negatywnych	1	2	1
agresja i przemoc w grupie rówieśniczej	2	10	0
autoagresja	1	2	1
ucieczki z domu	1	1	1

przestępczość ujawniona	1	1	1
przypadki wymagające nadzoru kuratora sądowego	1	3	1

Dane z badań ankietowanych przeprowadzonych w placówkach oświatowych gminy.

Tabela 42. Dysfunkcje i patologie stwierdzone w rodzinach uczniów w roku szkolnym 2023/2024

dysfunkcje i patologie rodziny	liczba ujawnionych przypadków
bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	15
zaniedbanie	7
uzależnienia (alkoholizm, narkomania)	3
przemoc domowa	1
wykorzystywanie seksualne dzieci	–
przestępczość	–

Dane z badań ankietowanych przeprowadzonych w placówkach oświatowych gminy.

W otoczeniu szkolnym uczniów stwierdzono 10 przypadków agresji i przemocy w grupie rówieśniczej, 8 przypadków niszczenia mienia szkolnego, po 6 przypadków palenia papierosów i dyskryminacji w grupie rówieśniczej, 3 przypadki wymagające nadzoru kuratora sądowego, po 2 przypadki udziału w grupach negatywnych i autoagresji oraz po 1 przypadku ucieczek z domu i przestępczości ujawnionej. Wśród dysfunkcji i patologii ujawnionych w środowisku rodzinnym uczniów stwierdzono 15 przypadków bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, 7 przypadków zaniedbania, 3 przypadki uzależnienia oraz 1 przypadek przemocy domowej.

Przedstawiciele obu badanych placówek dostrzegli wzrost negatywnych zachowań i zjawisk patologicznych wśród uczniów w ostatnich trzech latach. Ich zdaniem dotyczy to w szczególności palenia papierosów i e-papierosów, zażywania snusów, sięgania po alkohol, oraz przemocy w grupie rówieśniczej i agresji słownej. Zwrócono także uwagę na zjawiska pojawiające się poza szkołą, takie jak cyberprzemoc, uzależnienia od narzędzi TIK oraz nieposzanowanie drugiej osoby.

Jeśli chodzi o przypadki dysfunkcji występujących w rodzinach uczniów, to w opinii przedstawiciela jednej placówki w ciągu trzech ostatnich lat nie nastąpił wzrost liczby zjawisk patologicznych i przypadków dysfunkcji. Jednocześnie drugi uczestnik badania taki wzrost w analizowanym okresie zauważył, zwłaszcza jeśli chodzi o przemoc domową, niewydolność opiekuńczo-wychowawczą, alkoholizm i zaniedbanie dzieci.

Pomoc, jaką placówki oferują uczniom z rodzin ubogich, opiera się o współpracę z Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej i polega przede wszystkim na zapewnieniu bezpłatnego dożywiania w formie obiadów, jak również pomocy materialnej –

dofinansowanie wycieczek szkolnych, zwolnienie z obowiązkowych opłat ubezpieczeniowych oraz wsparcie w otrzymaniu stypendium szkolnego. Szkoły organizują zbiórki darów na rzecz potrzebujących i akcje charytatywne, uczestniczą także w ogólnopolskich inicjatywach, m.in. Szlachetna Paczka. Ponadto placówki zapewniają uczniom zajęcia dodatkowe i dydaktyczno-wyrównawcze, opiekę świetlicową oraz wsparcie psychologiczno-pedagogiczne.

Pomoc, jaką placówki oferują uczniom z rodzin niewydolnych wychowawczo, dotkniętych problemami uzależnień, przemocy domowej przebiega we współpracy z instytucjami pomocowymi. Umożliwiany jest kontakt ze specjalistami – pedagogami, psychologami, terapeutami, zapewniana jest informacja o dostępnych formach pomocy i odpowiednich instytucjach pomocowych. Dzieci mogą również korzystać z porad pedagogów i psychologów szkolnych, indywidualnych konsultacji oraz rozmów wspierających z nauczycielami, dyrekcją i wychowawcami, którzy monitorują sytuację uczniów. Szkoły organizują zajęcia i warsztaty rozwijające kompetencje emocjonalno-społeczne, m.in. Trening Umiejętności Społecznych, Trening Regulacji Emocji (TRE).

Placówki podejmują różne działania profilaktyczne adresowane do uczniów. Są to m.in. ogólnopolskie kampanie i programy („Apteczka pierwszej pomocy emocjonalnej”, „Przyjaciele Zippiego”, „Akademia Bezpiecznego Puchatka”, „Moje dziecko idzie do szkoły”, „Zachowaj trzeźwy umysł”, „Kosmos i Kojo”). W szkołach odbywają się warsztaty profilaktyczno-wychowawcze, treningi umiejętności społecznych, spektakle profilaktyczne oraz spotkania ze specjalistami – terapeutami, pedagogami, psychologami, funkcjonariuszami policji. W ramach działań profilaktycznych organizowane są też konkursy promujące zdrowy styl życia pt. „Moje zdrowe życie, wolne od uzależnień” oraz zajęcia edukacyjne na temat skutków palenia tytoniu i e-papierosów. Placówki promują wśród uczniów wolontariat, realizują także działania kształtujące postawy prospołeczne oraz rozwijające wrażliwość na potrzeby innych.

Współpraca placówek oświatowych z instytucjami i organizacjami. Do podmiotów, z którymi szkoły najczęściej współpracują, uczestnicy badania zaliczyli: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Marcinowicach, Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Świdnicy, Zespół Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych w Świdnicy, Policję, Sąd Rejonowy w Świdnicy Wydział Rodzinny i Nieletnich, kuratorów sądowych, NZOZ „Aga-Med.” w Strzelcach, Sanepid w Świdnicy, Ochotnicze Straże Pożarne oraz Centrum Kulturalno-Biblioteczne w Marcinowicach.

2.5. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT (jej nazwa to akronim angielskich słów: Strengths – mocne strony, Weaknesses – słabe strony, Opportunities – szanse i Threats – zagrożenia) pozwala oszacować potencjał, jakim się dysponuje, oraz określić stopień, w jakim posiadane zasoby odpowiadają potrzebom i oczekiwaniom społeczności lokalnej. Przedstawiona poniżej analiza została przeprowadzona z udziałem przedstawicieli samorządu gminy, a jej przedmiotem stały się następujące obszary: **rodzina, dzieci i młodzież, przemoc domowa; zdrowie, uzależnienia, bezpieczeństwo publiczne oraz kapitał społeczny i ludzki.**

RODZINA, DZIECI I MŁODZIEŻ, PRZEMOC DOMOWA	
mocne strony	słabe strony
• analizowanie problemów rodzin, dzieci i młodzieży w gminie • zapewnianie dostępu do poradnictwa specjalistycznego dla rodzin wymagających tej formy wsparcia • dysponowanie przez szkolnictwo w gminie kadram i bazą dydaktyczną zapewniającą właściwy rozwój uczniów • odpowiednio przygotowana kadra do pracy z osobami doświadczającymi przemocy domowej • inicjowanie akcji uświadczających społeczność lokalną na problemy przemocy domowej • podejmowane próby w postaci pisemnego projektu	• niefunkcjonowanie na terenie gminy placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży (jak np. świetlice środowiskowe) • brak środków finansowych na zatrudnienie specjalistów
szanse	zagrożenia
• niewzrastająca liczba osób samotnie wychowujących dzieci	• nasilająca się skala problemów mających wpływ na prawidłowe funkcjonowanie rodzin • wzrastająca liczba rodzin niewydolnych wychowawczo • zwiększająca się liczba rodzin wymagających wsparcia w postaci poradnictwa specjalistycznego • brak możliwości tworzenia placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży na terenie gminy – brak lokalu • niezmienniejszające się społeczne przyzwolenie na stosowanie przemocy domowej • konieczność umieszczania dzieci w pieczy zastępczej

Analiza uwarunkowań dla obszaru **rodzina, dzieci i młodzież, przemoc domowa** zwraca uwagę na przewagę mocnych stron. Do najważniejszych zaliczyć należy: analizowanie problemów rodzin, dzieci i młodzieży w gminie, zapewnianie dostępu do poradnictwa specjalistycznego dla rodzin wymagających tej formy wsparcia, dysponowanie przez szkolnictwo w gminie kadram i bazą dydaktyczną zapewniającą właściwy rozwój uczniów oraz odpowiednio przygotowana kadra do pracy z osobami doświadczającymi przemocy

domowej. Dostrzegane mocne strony w powiązaniu z akcentowanymi szansami nie mogą jednak przesłonić ciężaru gatunkowego zagrożeń, z jakimi należy się zmierzyć, realizując działania strategiczne. Nasilająca się skala problemów mających wpływ na prawidłowe funkcjonowanie rodzin, wzrastająca liczba rodzin niewydolnych wychowawczo, zwiększająca się liczba rodzin wymagających wsparcia w postaci poradnictwa specjalistycznego, brak możliwości tworzenia placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży na terenie gminy oraz niezmnijające się społeczne przyzwolenie na stosowanie przemocy domowej, a także konieczność umieszczania dzieci w pieczy zastępczej – to kwestie, które należy uwzględnić w pierwszej kolejności w programowaniu działań w tym obszarze.

ZDROWIE, UZALEŻNIENIA, BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE	
mocne strony	słabe strony
• podejmowanie przez samorząd gminy działań na rzecz poprawy stanu środowiska naturalnego • zapewnianie rodzinom dotkniętym problemami uzależnień dostępu do pomocy psychospołecznej i prawnej • odpowiednio przygotowana kadra do pracy z osobami uzależnionymi • realizowanie przez placówki oświatowe działań profilaktycznych i edukacyjnych w obszarze uzależnień wśród uczniów • podejmowanie przez samorząd gminy działań na rzecz poprawy stanu bezpieczeństwa w gminie • obecność lokalnej jednostki policji i straży pożarnej • dobra współpraca między mieszkańcami i służbami	• nieinicjowanie przedsięwzięć propagujących zdrowy styl życia • problemy społeczne – alkoholizm, bezrobocie • słaba komunikacja gminna – brak połączeń autobusowych
szanse	zagrożenia
• wzrost zainteresowania zdrowym trybem życia wśród mieszkańców • poprawa stanu środowiska naturalnego w gminie w ostatnich latach • niewzrastająca liczba nieletnich sięgających po alkohol lub narkotyki • zwiększający się poziom bezpieczeństwa mieszkańców gminy oraz poziom bezpieczeństwa na drodze • współpraca z placówkami oświatowymi przy realizacji programów profilaktycznych	• zwiększająca się liczba osób uzależnionych i współuzależnionych wymagających wsparcia • wzrastające zapotrzebowanie na zwiększenie liczby osób pracujących z osobami uzależnionymi • brak lekarzy specjalistów i ograniczony dostęp do badań • niezdrowe nawyki żywieniowe

Analiza uwarunkowań dla obszaru *zdrowie, uzależnienia, bezpieczeństwo publiczne* wskazuje na przewagę mocnych stron. Szczególnie ważne w tym obszarze są: zapewnianie rodzinom dotkniętym problemami uzależnień dostępu do pomocy psychospołecznej i prawnej, odpowiednio przygotowana kadra do pracy z osobami uzależnionymi, realizowanie

przez placówki oświatowe działań profilaktycznych i edukacyjnych w obszarze uzależnień wśród uczniów, jak również podejmowanie przez samorząd gminy działań na rzecz poprawy stanu bezpieczeństwa w gminie oraz obecność lokalnej jednostki policji i straży pożarnej. Zagrożenia to z kolei: zwiększająca się liczba osób uzależnionych i współuzależnionych wymagających wsparcia, wzrastające zapotrzebowanie na zwiększenie liczby osób pracujących z osobami uzależnionymi, brak lekarzy specjalistów i ograniczony dostęp do badań oraz niezdrowe nawyki żywieniowe. Wskazane zagrożenia mogą rzutować na osiągnięcie zakładanych zmian w procesie wdrażania założeń programowych.

KAPITAŁ SPOŁECZNY I LUDZKI	
mocne strony	słabe strony
• odczuwalny wzrost poziomu i jakości życia mieszkańców • inicjowanie działań mających na celu integrację społeczności lokalnej • prowadzenie działań mających na celu pozyskiwanie dodatkowych środków na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej • dostosowana do aktualnych potrzeb liczebność kadry pomocy społecznej • podnoszenie przez pracowników pomocy społecznej kwalifikacji zawodowych • aktywny udział pracowników pomocy społecznej w szkoleniach i webinarach • podejmowanie działań mających na celu propagowanie i inicjowanie wolontariatu	• niepopularyzowanie wśród mieszkańców informacji o lokalnych organizacjach pozarządowych • brak chętnych osób na stanowisko opiekunki • niska motywacja do podnoszenia kwalifikacji zawodowych
szanse	zagrożenia
• odpowiedni potencjał gminy zapewniający jej rozwój i umożliwiający wzrost jakości życia mieszkańców • wzrost zainteresowania mieszkańców działalnością w ramach organizacji pozarządowych • zmniejszająca się liczba osób marginalizowanych lub zagrożonych wykluczeniem i marginalizacją • wykorzystywanie przez gminę środków zewnętrznych umożliwiających skuteczniejszą realizację zadań z zakresu pomocy społecznej • dysponowanie środkami umożliwiającymi dostosowanie liczebności i poziomu kwalifikacji kadr pomocowych do aktualnych potrzeb • rozwój turystyki i rolnictwa ekologicznego • budownictwo mieszkaniowe	• wzrastające zapotrzebowanie na wsparcie z systemu pomocy społecznej • brak zainteresowania mieszkańców gminy działalnością wolontariacką • starzenie się społeczeństwa

Analiza uwarunkowań dla obszaru **kapitał społeczny i ludzki** wskazuje na przewagę mocnych stron, którymi są głównie: odczuwalny wzrost poziomu i jakości życia mieszkańców, inicjowanie działań mających na celu integrację społeczności lokalnej oraz prowadzenie działań mających na celu pozyskiwanie dodatkowych środków na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej. Należy także podkreślić możliwość podnoszenia kwalifikacji zawodowych przez pracowników pomocy społecznej, ich aktywny udział w szkoleniach i webinarach oraz **dysponowanie odpowiednią liczbą dobrze wykwalifikowanej kadry GOPS-u**. Jednakże mocne strony w powiązaniu z akcentowanymi szansami nie powinny przesłonić wagi dostrzeżonych i zasygnalizowanych zagrożeń, z jakimi należy się zmierzyć. Wzrastające zapotrzebowanie na wsparcie z systemu pomocy społecznej, brak zainteresowania mieszkańców gminy działalnością wolontariacką oraz starzenie się społeczeństwa – to w obliczu niekorzystnych tendencji demograficznych niezwykle istotna kwestia rzutująca na kształt programu działań w tym obszarze.

MOCNE STRONY W OBSZARACH, KTÓRE NIE ZOSTAŁY OBJĘTE ANALIZĄ
• budowanie chodników i pasów zwalniających • walory przyrodnicze i krajobrazowe gminy • dobra infrastruktura drogowa • placówki oświatowe
SŁABE STRONY W OBSZARACH, KTÓRE NIE ZOSTAŁY OBJĘTE ANALIZĄ
• problemy z dostępem do Internetu
ZAGROŻENIA W OBSZARACH, KTÓRE NIE ZOSTAŁY OBJĘTE ANALIZĄ
• zagrożenia powodziowe • gmina wiejsko-rolnicza – brak przedsiębiorstw oferujących miejsca pracy

2.6. OCENA WDROŻENIA POPRZEDNIO REALIZOWANEGO PROGRAMU

Przystępując do opracowania Programu Wspierania Rodziny w Gminie Marcinowice na lata 2026-2028, dokonano oceny stopnia wdrożenia poprzednio obowiązującego Programu. W tym celu powołano Zespół Oceniający złożony z przedstawicieli instytucji biorących udział w realizacji założeń programu. Uwzględniając całokształt działań podjętych w ramach realizacji Programu, Zespół Oceniający, wykorzystując pięciopunktową skalę ocen skonstruowaną tak, że poszczególnym jej stopniom przypisano określenia wyrażające osiągnięte efekty realizacji programu, przyjął ocenę ogólną na poziomie 3, co wskazuje na częściowe wdrożenie przyjętych założeń programowych.

Trudności napotkane przy wdrażaniu programu:

- niska frekwencja rodzin,
- brak chęci do działania ze strony podopiecznych,

- trudności kadrowe – brak pracownika socjalnego.

Osiągnięcia w realizacji działań wyznaczonych w ramach programu:

- utrzymanie zatrudnienia asystenta rodziny,
- podwyższenie poziomu współpracy między pracownikami socjalnymi i zespołem interdyscyplinarnym,
- zmniejszenie liczby rodzin wymagających wsparcia finansowego,
- poprawa funkcjonowania rodzin w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Przedsięwzięcia, których nie udało się zrealizować podczas wdrażania programu:

- nie zapewniono dostępu do wystarczającej liczby specjalistów,
- niewystarczająca liczba miejsc w przedszkolach i w klubie malucha.

Przedsięwzięcia, które należałoby kontynuować lub podjąć w nowym okresie programowania:

- zatrudnienie asystenta rodziny na pełny etat,
- pozyskanie środków na działanie rodziny wspierającej,
- możliwość uzyskania środków z funduszy zewnętrznych,
- utworzenie dziennej świetlicy środowiskowej.

Najważniejsze programy i projekty wynikające z zapisów programu, które zostały zrealizowane::

- Korpus Wsparcia Seniorów,
- Opieka Wytchnieniowa,
- Projekt „Aktywne włączenie Aglomeracji Wałbrzyskiej”,
- Projekt „Kompleksowa aktywizacja osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym z terenu powiatów: miasta Wrocław, wrocławskiego, dzierzoniowskiego, miasta Wałbrzych, wałbrzyskiego, świdnickiego, oleśnickiego, oławskiego”.

3. PROJEKTOWANE DZIAŁANIA PROGRAMOWE

Diagnoza problemów rodzin i dzieci na terenie gminy, oparta na analizie źródeł zastanych, wyników badań ankietowych, analizie SWOT pozwoliła na opracowanie założeń Programu Wspierania Rodziny w Gminie Marcinowice na lata 2026-2028. Zostały one przedstawione w formie celu głównego, celów operacyjnych i kierunków działań, których

realizacja powinna przyczynić się do zminimalizowania problemów dotyczących rodzin i dzieci w gminie występujących obecnie, jak i mogących wystąpić w najbliższych latach.

3.1. CEL GŁÓWNY PROGRAMU

Cel główny, wyznaczony w Programie Wspierania Rodziny w Gminie Marcinowice na lata 2026-2028 jest następujący:

Doskonalenie i rozwijanie w Gminie Marcinowice systemu wsparcia sprzyjającego prawidłowemu funkcjonowaniu rodziny, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb rodzin przejawiających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

.

3.2. CELE OPERACYJNE, DZIAŁANIA

CEL OPERACYJNY 1.: ZWIĘKSZENIE EFEKTYWNOŚCI USŁUG ŚWIADCZONYCH NA RZECZ RODZINY.

Działania	Termin realizacji	Realizatorzy i partnerzy	Wskaźniki	Zakładane rezultaty
Monitorowanie warunków życia i potrzeb rodzin zamieszkujących w gminie ze szczególnym uwzględnieniem rodzin korzystających ze wsparcia z systemu pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych.	2026-2028	GOPS GKRPA ZI placówki przedszkolne placówki oświatowe Policja placówki ochrony zdrowia NGOs Kościół	- liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z uwzględnieniem przyczyn - liczba rodzin objętych pracą socjalną - liczba rodzin korzystających ze świadczeń rodzinnych - liczba rodzin korzystających ze świadczeń alimentacyjnych	- zmniejszenie liczby rodzin wymagających wsparcia poprzez odpowiednio wczesne zapobieganie pojawiającym się problemom - poprawa sytuacji rodzin - poprawa bezpieczeństwa socjalnego rodzin
Wspieranie rodzin przez asystenta rodziny.	2026-2028	GOPS	- liczba asystentów rodziny - liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny - liczba dzieci w rodzinach objętych wsparciem asystenta rodziny	- poprawa funkcjonowania rodzin wymagających wsparcia - poprawa funkcjonowania rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych
Wspieranie kobiet w ciąży	2026-2028	GOPS	- liczba kobiet w ciąży	- zapewnienie wsparcia

i rodzin ze szczególnym uwzględnieniem kobiet w ciąży powikłanej oraz w sytuacji niepowodzeń położniczych.		placówki ochrony zdrowia	objętych wsparciem asystenta rodziny - liczba wypłaconych świadczeń „Za życiem”	kobietom w ciąży powikłanej oraz w sytuacji niepowodzeń położniczych
Aktywizacja zawodowa członków rodzin dotkniętych bezrobociem.	2026-2028	GOPS PUP NGOs lokalne media	- liczba osób bezrobotnych w gminie, - liczba mieszkańców gminy objętych przez Powiatowy Urząd Pracy różnymi formami wsparcia	- zmniejszenie poziomu bezrobocia w gminie - poprawa funkcjonowania rodzin w sferze socjalno-bytowej
Zwiększenie dostępności do poradnictwa specjalistycznego (w tym psychologicznego i prawnego), terapii rodzinnej i mediacji dla członków rodzin wymagających wsparcia.	2026-2028	GOPS PCPR NGOs Kościół	- liczba osób i rodzin objętych poradnictwem specjalistycznym, - liczba udzielonych porad z uwzględnieniem ich charakteru - liczba rodzin objętych terapią i mediacją	- poprawa funkcjonowania rodzin wymagających wsparcia - poprawa funkcjonowania rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych
Wspieranie osób samotnie wychowujących dzieci.	2026-2028	UG RG GOPS placówki oświatowe placówki przedszkolne placówki kultury jednostki sportowo-	- liczba rodzin niepełnych na terenie gminy objętych wsparciem z systemu pomocy społecznej, - rodzaj podejmowanych działań mających na	- poprawa bezpieczeństwa socjalnego osób samotnie wychowujących dzieci - podniesienie jakości życia i komfortu osób

		rekreacyjne NGOs Kościoł	celu wsparcie osób samotnie wychowujących dzieci	samotnie wychowujących dzieci - zapewnienie dzieciom wychowującym się w rodzinach niepełnych równych szans życiowych - przeciwdziałanie marginalizacji osób samotnie wychowujących
Wspieranie rodzin wielodzietnych.	2026-2028	UG RG GOPS placówki przedszkolne placówki oświatowe placówki kultury jednostki sportowo- rekreacyjne NGOs Kościoł	- liczba rodzin korzystających ze wsparcia w postaci Karty Dużej Rodziny - liczba dzieci w rodzinach korzystających z Karty Dużej Rodziny	- podniesienie jakości życia i komfortu rodzin wielodzietnych - zapewnienie dzieciom wychowującym się w rodzinach wielodzietnych równych szans życiowych - przeciwdziałanie marginalizacji rodzin wielodzietnych
Doskonalenie wiedzy i umiejętności kadr pracujących z rodziną.	2026-2028	GOPS PCPR ROPS	- liczba odbytych szkoleń - rodzaj szkoleń - liczba uczestników szkoleń	- podwyższenie poziomu wiedzy i kompetencji pracowników instytucjonalnej pomocy społecznej, członków ZI i GKRPA. - podwyższenie

				skuteczności świadczonej pomocy - poprawa funkcjonowania rodzin i dzieci objętych wsparciem
--	--	--	--	--

CEL OPERACYJNY 2.: WSPIERANIE ROZWOJU DZIECI I MŁODZIEŻY.

Działania	Termin realizacji	Realizatorzy i partnerzy	Wskaźniki	Zakładane rezultaty
Monitorowanie zapotrzebowania na opiekę przedszkolną w gminie oraz opiekę dla dzieci do lat 3.	2026-2028	UG RG placówki przedszkolne GOPS	- liczba dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym, - liczba dzieci objętych opieką w żłobku lub klubie rodzinnym	- poprawa funkcjonowania rodzin z małymi dziećmi
Wzbogacanie oferty edukacyjno-wychowawczej.	2026-2028	UG RG placówki oświatowe placówki kultury światlice	- liczba i rodzaj zorganizowanych zajęć - liczba uczestników	- wyrównywanie szans edukacyjnych - podniesienie poziomu wiedzy dzieci i młodzieży
Zapewnienie uczniom z niepełnosprawnościami indywidualnego wsparcia w celu umożliwienia im realizacji prawa do kształcenia.	2026-2028	UG RG placówki oświatowe	- liczba uczniów objętych nauczaniem indywidualnym - liczba godzin	- wyrównywanie szans edukacyjnych - podniesienie poziomu wiedzy dzieci i młodzieży
Realizowanie programów profilaktycznych, wspierających wychowanie	2026-2028	placówki oświatowe GKRPA GOPS	- liczba i rodzaj realizowanych programów	- kształtowanie prawidłowych postaw życiowych

dzieci i młodzieży.		ZPPP	- profilaktycznych - liczba uczestników	- eliminowanie niekorzystnych zjawisk mających wpływ na rozwój dzieci i młodzieży
Zabezpieczenie potrzeb bytowych dzieci z rodzin ubogich oraz zapewnienie im dostępu do alternatywnych form spędzania czasu wolnego.	2026-2028	GOPS UG placówki oświatowe świetlice jednostki rekreacyjno-sportowe placówki kultury NGOs Kościoł	- liczba dzieci z rodzin ubogich objętych wsparciem, - rodzaj podjętych działań	- wyrównywanie szans edukacyjnych - przeciwdziałanie marginalizacji dzieci z rodzin ubogich
Wspieranie uczniów uzdolnionych i utalentowanych.	2026-2028	UG RG placówki oświatowe NGOs GOPS	- liczba uczniów - rodzaj wsparcia	- motywowanie do zdobywania wiedzy - wzmacnianie wizerunku lokalnej oświaty i samorządu lokalnego
Realizowanie działań artystyczno-kulturalnych oraz sportowych adresowanych do dzieci i młodzieży.	2026-2028	UG RG placówki oświatowe placówki kultury świetlice jednostki sportowo-rekreacyjne NGOs	- rodzaj podjętych działań - liczba uczestników	- poprawa atrakcyjności oferty kulturalnej i rekreacyjno-sportowej - poszerzanie możliwości spędzania czasu wolnego dzieci i młodzieży - integrowanie społeczności lokalnej - stwarzanie warunków

				do rozwoju zainteresowań
Realizowanie projektów na rzecz dzieci i młodzieży współfinansowanych z funduszy zewnętrznych, np. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.	2026-2028	placówki oświatowe placówki kultury jednostki sportowo-rekreacyjne GOPS NGOs	- liczba i rodzaj zrealizowanych projektów - liczba uczestników	- poprawa funkcjonowania dzieci i młodzieży w środowisku zamieszkania
Popularyzowanie idei wolontariatu wśród dzieci i młodzieży, szerzenie wśród nich postaw filantropijnych.	2026-2028	placówki oświatowe placówki kultury GOPS NGOs Kościoł lokalne media	- rodzaj zrealizowanych działań - liczba wolontariuszy	- wzmacnianie kompetencji społecznych - wzmacnianie solidarności społecznej - poprawa funkcjonowania osób i grup, na rzecz których podejmowany jest wolontariat

CEL OPERACYJNY 3.: PROMOCJA RODZINY, WZMACNIANIE WIĘZI RODZINNYCH I POKOLENIOWYCH, PODEJMOWANIE DZIAŁAŃ PROFILAKTYCZNYCH SŁUŻĄCYCH POPRAWIE FUNKCJONOWANIA RODZIN.

Promowanie wzoru rodziny prawidłowo wypełniającej swoje funkcje, edukowanie rodzin w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich.	2026-2028	GOPS GKRPA placówki oświatowe placówki kultury świetlice NGOs ZPPP PCPR	- rodzaj podjętych działań - liczba osób objętych działaniami	- zwiększenie kompetencji rodzinnych - zmiana pokutujących stereotypów na temat ról, jakie mają do spełnienia członkowie rodziny,
--	-----------	--	--	--

		media lokalne Kościół		- poprawa i umocnienie wizerunku rodziny
Wzmacnianie więzi rodzinnych i pokoleniowych, m.in. poprzez organizowanie pikników rodzinnych i imprez integracyjnych.	2026-2028	UG RG GOPS placówki oświatowe świetlice jednostki rekreacyjno-sportowe placówki kultury NGOs media lokalne Kościół	- liczba imprez	- wzmocnienie więzi rodzinnych i społecznych - budowa dialogu międzypokoleniowego - wzmocnienie poczucia przynależności do społeczności lokalnej rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym - integrowanie społeczności lokalnej
Podjęmowanie na terenie gminy, w tym szczególnie w placówkach oświatowych, działań o charakterze edukacyjno-informacyjnym na temat uzależnień, przemocy domowej oraz przestępczości i jej skutków.	2026-2028	GKRPA ZI GOPS placówki oświatowe placówki kultury świetlice jednostki sportowo-rekreacyjne placówki ochrony zdrowia Policja NGOs	- liczba i rodzaj działań - kategoria adresatów i uczestników objętych działaniami	- ograniczanie i eliminowanie niekorzystnych zjawisk z życia społeczności lokalnej - kształtowanie prawidłowego rozwoju dzieci i młodzieży - pożądane zmiany wrażliwości społecznej i postaw życiowych - poprawa funkcjonowania i kondycji rodzin

CEL OPERACYJNY 4.: ZAPEWNIENIE RODZINOM I DZIECIOM BEZPIECZEŃSTWA ZDROWOTNEGO I PUBLICZNEGO.

Działania	Termin realizacji	Realizatorzy i partnerzy	Wskaźniki	Zakładane rezultaty
Promowanie wśród rodzin, dzieci i młodzieży zdrowego stylu życia.	2026-2028	UG RG placówki oświatowe i wychowania przedszkolnego jednostki sportowo-rekreacyjne placówki kultury światlice GOPS placówki ochrony zdrowia NGOs ZPPP PSSE	- liczba i rodzaj podjętych działań - liczba uczestników	- podwyższenie poziomu świadomości o wpływie stylu życia na stan zdrowia - poprawa kondycji zdrowotnej dzieci i młodzieży
Przeprowadzanie badań stanu zdrowia dzieci i młodzieży.	2026-2028	UG RG placówki oświatowe i wychowania przedszkolnego placówki ochrony zdrowia	- liczba zorganizowanych badań - liczba dzieci i młodzieży objętych badaniami stanu zdrowia	- możliwość szybszego reagowania na zagrożenie mające wpływ na stan zdrowia - poprawa kondycji zdrowotnej dzieci i młodzieży
Organizowanie bezpłatnych badań dla mieszkańców gminy.	2026-2028	UG RG placówki ochrony zdrowia	- liczba i rodzaj zorganizowanych badań - liczba uczestników	- możliwość szybszego reagowania na zagrożenia mające wpływ na stan zdrowia - poprawa kondycji zdrowotnej mieszkańców

Realizowanie w placówkach oświatowych programów profilaktyczno-edukacyjnych w zakresie problematyki zdrowotnej.	2026-2028	placówki oświatowe GKRPA ZI GOPS Policja ZPPP	- liczba zajęć - liczba uczniów	- podwyższenie świadomości dzieci i młodzieży na temat wpływu uzależnień na zdrowie i życie człowieka - poszerzenie wiedzy o negatywnym wpływie przestępczości na życie społeczne - budzenie wrażliwości na kwestie agresji i przemocy - uczenie umiejętności zachowań w sytuacjach kryzysowych - budowa pozytywnych wzorców zachowań w grupie rówieśniczej i w otoczeniu rodzinnym
Podjęmowanie działań edukacyjno-informacyjnych wśród rodziców w celu zapewnienia bezpieczeństwa dzieciom i młodzieży oraz przeciwdziałania	2026-2028	placówki oświatowe Policja Kościół	- liczba i rodzaj podjętych działań - liczba uczestników	- podniesienie poziomu bezpieczeństwa dzieci i młodzieży - wzrost świadomości rodziców na temat zagrożeń

patologiom.				
Współpraca z Policją w zakresie eliminowania zagrożeń mających wpływ na bezpieczeństwo mieszkańców, w tym dzieci i młodzieży, oraz zapewniania bezpieczeństwa na drodze	2026-2028	UG RG Policja	- liczba przestępstw popełnionych na terenie gminy, w tym przez nieletnich - liczba podjętych działań w celu podniesienia poziomu bezpieczeństwa publicznego - liczba zrealizowanych inwestycji drogowych w celu podniesienia bezpieczeństwa na drodze	- poprawa bezpieczeństwa mieszkańców, rodzin i dzieci - eliminowanie potencjalnych zagrożeń mających wpływ na jakość życia mieszkańców gminy - wzrost poczucia bezpieczeństwa wśród mieszkańców

CEL OPERACYJNY 5.: INTEGROWANIE I DOSKONALENIE LOKALNEGO SYSTEMU WSPARCIA RODZIN, PRZECIWDZIAŁANIE I ZAPOBIEGANIE ZJAWISKU PRZEMOCY DOMOWEJ

Działania	Termin realizacji	Realizatorzy i partnerzy	Wskaźniki	Zakładane rezultaty
Integrowanie działań na rzecz rodziny i dziecka w gminie poprzez współpracę jednostek organizacyjnych gminy, GKRPA, ZI, placówek ochrony zdrowia, organizacji pozarządowych Kościoła i związków wyznaniowych.	2026-2028	UG RG GOPS GKRPA ZI placówki oświatowe i wychowania przedszkolnego placówki kultury światlice jednostki rekreacyjno-sportowe	- liczba i rodzaj podjętych działań	- poprawa efektywności wsparcia rodzin i dzieci w gminie - pobudzanie aktywności społecznej - skuteczniejsze motywowanie do zmiany w rodzinach przeżywających trudności - wzrost poczucia bezpieczeństwa

		placówki ochrony zdrowia NGOs Kościoł		w rodzinach dotkniętych problemami - poprawa kondycji i jakości funkcjonowania rodzin - wzmacnianie potencjału rodzin
Rozwijanie i doskonalenie form współpracy z Prokuraturą Rejonową, Sądem Rejonowym, Policją, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną.	2026-2028	UG RG GOPS ZI GKRPA placówki oświatowe i wychowania przedszkolnego Prokuratura Sąd Rejonowy Policja PCPR ZPPP	- rodzaj podjętych działań	- poprawa efektywności wsparcia rodzin i dzieci z terenu gminy - szybsze reagowania na zagrożenia wpływające na prawidłowe funkcjonowanie rodzin i dzieci z terenu gminy
Kontynuowanie działalności Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy domowej oraz podejmowanie działań mających na celu przeciwdziałanie przemocy domowej i zapobieganie jej skutkom	2026-2028	UG podmioty, których przedstawiciele wchodzi w skład ZI	- liczba spotkań ZI - liczba powołanych grup diagnostyczno-pomocowych - liczba procedur „Niebieskie Karty” - liczba rodzin objętych działaniami w ramach procedury „Niebieskie Karty”,	- poprawa funkcjonowania rodzin dotkniętych i zagrożonych przemocą - zapewnienie bezpieczeństwa osobom i rodzinom dotkniętym przemocą - poprawa komfortu

			- liczba osób w rodzinach objętych działaniami w ramach procedury „Niebieskie Karty” - liczba osób i rodzin korzystających z pomocy z powodu przemocy domowej - liczba osób stosujących przemoc skierowanych do udziału programach korekcyjno-edukacyjnych lub programach psychologiczno-terapeutycznych	funkcjonowania rodzin
--	--	--	--	-----------------------

Legenda

UG – Urząd Gminy

RG – Rada Gminy

GOPS – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

GKRPA – Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

ZI – Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy domowej

PUP – Powiatowy Urząd Pracy

PCPR – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie

ZPPP – Zespół Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych

ROPS – Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej

PSSE – Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna

NGOs – organizacje pozarządowe

4. REALIZACJA PROGRAMU

4.1. KOORDYNATOR, PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE I PARTNERZY

Koordynatorem programu będzie Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej. Podmiotami odpowiedzialnymi za realizację działań są: Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny, placówki oświatowe, placówki kultury, świetlice, jednostki sportowo-rekreacyjne.

Partnerami w realizacji działań są: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Zespół Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych, Powiatowy Urząd Pracy, Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna, ośrodki leczenia uzależnień, specjaliści, placówki ochrony zdrowia, ośrodki wsparcia, grupy samopomocowe, Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej, Policja, Prokuratura Rejonowa, Sąd Rejonowy, kuratorzy sądowi, organizacje pozarządowe, świetlice, Kościół, społeczność lokalna.

4.2. FINANSOWANIE

Źródłami finansowania działań wyznaczonych w Programie będą: budżet samorządowy (gminny, powiatowy, wojewódzki) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, środki organizacji pozarządowych, środki pozyskane od sponsorów indywidualnych.

4.3. MONITORING, EWALUACJA, SPRAWOZDAWCZOŚĆ

Monitoring programu będzie prowadzony z wykorzystaniem informacji oraz danych ze sprawozdań dostępnych na poziomie gminy, uzyskiwanych od podmiotów i partnerów uczestniczących w realizacji zadań. Celem monitoringu będzie obserwacja zmian ilościowych i jakościowych, jakie pojawiają się podczas realizacji działań. W przypadku stwierdzenia rozbieżności między założeniami a rezultatami, założenia będą weryfikowane i dostosowywane do potrzeb grupy docelowej.

Ewaluacja programu będzie dotyczyła zarówno liczby prowadzonych działań, jak i ich jakości i będzie opierać się na następujących kryteriach:

- kryterium trafności – pozwoli ocenić, w jakim stopniu przyjęte cele projektu odpowiadają zidentyfikowanym problemom w obszarze objętym programem i realnym potrzebom odbiorców;
- kryterium skuteczności – pozwoli ocenić, w jakim stopniu zostały osiągnięte cele programu zdefiniowane na etapie planowania;

- kryterium trwałości efektów – pozwoli ocenić, czy rezultaty osiągnięte w ramach programu mogą trwać po jego zakończeniu, a także czy możliwe jest długotrwale utrzymanie się wpływu programu na prawidłowe funkcjonowanie rodzin z terenu gminy.

Zebrane informacje zostaną wykorzystane do opracowania sprawozdania podsumowującego cały okres realizacji programu, zawierającego wnioski i rekomendacje na przyszłość. W myśl art. 179 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 9 czerwca 2011 roku sprawozdanie roczne za poprzedni rok z realizacji Programu Wspierania Rodziny oraz potrzeby związane z realizacją zadania przedstawi Radzie Gminy i Wójtowi Gminy Marcinowice Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej do dnia 31 marca każdego roku.

Trudno na obecnym etapie oszacować zagrożenia, jakie mogą wystąpić w trakcie wdrażania założeń Programu, niemniej monitorowanie tych zagrożeń na poziomie lokalnym z pewnością ma szansę przyczynić się do złagodzenia niekorzystnych tendencji, ale też może wymagać zwiększonych nakładów finansowych i większego zaangażowania instytucjonalnego i społecznego, by przeciwdziałać niepożądanym zjawiskom mającym wpływ na jakość i kondycję życia mieszkańców gminy.

SPIS TABEL I WYKRESÓW

Tabela 1. Profil respondentów ankiety „Problemy rodzin i dzieci w opinii mieszkańców”	9
Tabela 2. Struktura wiekowa ludności gminy w latach 2022-2024	13
Tabela 3. Ruch naturalny ludności gminy w latach 2022-2024	14
Tabela 4. Ruch migracyjny ludności gminy w latach 2022-2024	14
Tabela 5. Zasoby mieszkaniowe w gminie w latach 2022-2024	15
Tabela 6. Bezrobotni w gminie i ich udział w liczbie ludności gminy w wieku produkcyjnym w latach 2022-2024	15
Tabela 7. Stopa bezrobocia w powiecie, województwie i w kraju w latach 2022-2024	16
Tabela 8. Środki finansowe wydatkowane przez gminę na świadczenia z pomocy społecznej mieszkańcom gminy w latach 2022-2024	17
Tabela 9. Środki finansowe pozyskane ze źródeł zewnętrznych na realizację zadań z zakresu polityki społecznej (projekty, środki z budżetu UE) w latach 2022-2024	17
Tabela 10. Beneficjenci systemu pomocy społecznej w gminie w latach 2022-2024	17
Tabela 11. Aktywność zawodowa beneficjentów pomocy społecznej w gminie w 2024 r.	18
Tabela 12. Powody przyznania pomocy społecznej w gminie w latach 2022-2024	18
Tabela 13. Rodzaje wsparcia udzielanego przez GOPS w latach 2022-2024	19
Tabela 14. Skierowania i pobyt mieszkańców w domach pomocy społecznej w latach 2022-2024	20
Tabela 15. Piecza zastępcza w gminie w latach 2022-2024	22
Tabela 16. Rodziny korzystające z pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w latach 2022-2024	22
Tabela 17. Asystentura rodziny w gminie w latach 2022-2024	23
Tabela 18. Wartość świadczeń rodzinnych przyznanych w gminie w latach 2022-2024	24
Tabela 19. Rodzaj i liczba świadczeń rodzinnych przyznanych w gminie w latach 2022-2024	24
Tabela 20. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przyznane w gminie w latach 2022-2024	25
Tabela 21. Karta Dużej Rodziny w gminie w latach 2022-2024	26
Tabela 22. Liczba członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w latach 2022-2024	26
Tabela 23. Opłaty z zezwoleń na sprzedaż alkoholu w gminie w latach 2022-2024	26
Tabela 24. Środki finansowe (w zł) przeznaczone na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień oraz przemocy domowej w gminie w latach 2022-2024	26
Tabela 25. Działalność GKRPA w latach 2022-2024 w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień w gminie	27
Tabela 26. Działania podjęte w gminie przez GKRPA w latach 2022-2024 w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemu przemocy domowej	28
Tabela 27. Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego w latach 2022-2024	29
Tabela 28. Dane dotyczące przemocy domowej na terenie gminy w latach 2022-2024	29
Tabela 29. Działania korekcyjno-edukacyjne wobec osób stosujących przemoc domową w gminie w latach 2022-2024	30
Tabela 30. Opieka nad dziećmi do lat 3 w gminie (w roku szkolnym 2024/2025)	31
Tabela 31. Placówki wychowania przedszkolnego działające w gminie (w roku szkolnym 2024/2025)	31
Tabela 32. Placówki oświatowe działające w gminie (w roku szkolnym 2024/2025)	32
Tabela 33. Placówki kultury w gminie w 2024 r.	32
Tabela 34. Obiekty sportowo-rekreacyjne i kluby sportowe w gminie w 2024 r.	32
Tabela 35. Podmioty wspierające rodziny i dzieci z gminy działające na jej terenie	32
Tabela 36. Parafie rzymskokatolickie na terenie gminy w 2024 r.	33
Tabela 37. Działalność PCPR-u w 2024 r. w odniesieniu do dzieci z terenu gminy umieszczonych w pieczy zastępczej	36
Tabela 38. Przestępstwa odnotowane w gminie w latach 2022-2024	37
Tabela 39. Nadzory prowadzone w gminie w latach 2022-2024	38
Tabela 40. Podmioty wspierające rodziny i dzieci z gminy Marcinowice usytuowane poza strukturami gminy w 2024 r.	39
Tabela 41. Negatywne zachowania oraz zjawiska patologiczne występujące w społeczności uczniowskiej w roku szkolnym 2023/2024	44

Tabela 42. Dysfunkcje i patologie stwierdzone w rodzinach uczniów w roku szkolnym 2023/2024... 45

Wykres 1. Jakie problemy, niekorzystne zjawiska w Pani/Pana ocenie najbardziej uwidaczniają się w gminie?	40
Wykres 2 W jakich obszarach należałoby podjąć lub zintensyfikować działania, by poprawić jakość życia i kondycję rodzin zamieszkujących teren gminy?	41
Wykres 3. Jak Pani / Pan ocenia ofertę edukacyjną szkół w gminie?	42
Wykres 4. Jak Pani / Pan ocenia funkcjonalność i jakość oferty w zakresie ochrony zdrowia w gminie?	42
Wykres 5. Czy czuje się Pani/Pan bezpiecznie w miejscu zamieszkania?.....	43